

26 maart 2024

Oorspronkelijke taal: Nederlands

COI FOCUS

PALESTIJS GEBIED – WESTELIJKE JORDAANOEVER

Veiligheidssituatie

Disclaimer

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen.

De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding	4
1. Algemene situatie	6
1.1. Moderne geschiedenis	6
1.2. Recente ontwikkelingen (januari 2023 - februari 2024)	8
2. Veiligheidsincidenten	14
2.1. De omvang van het geweld	14
2.1.1. Palestijnse slachtoffers	14
2.1.2. Israëliische slachtoffers	16
2.2. De locatie van het geweld.....	17
2.3. De profielen van de geweldslachtoffers	18
2.3.1. Palestijnse slachtoffers	18
2.3.2. Israëliische slachtoffers	20
2.4. De daders van het geweld	20
2.4.1. Israëliische veiligheidsdiensten	20
2.4.2. Israëliische kolonisten en burgers	21
2.4.3. Palestijnse militanten.....	21
2.5. De aard van het geweld	23
2.5.1. Search-and-arrest veiligheidsoperaties	23
2.5.2. Luchtaanvallen.....	25
2.5.3. De onderdrukking van protesten	28
2.5.4. Veiligheidsoperaties in het vluchtelingenkamp van Jenin	28
2.5.5. Dodelijk geweld na geweldpleging door Palestijnse daders	30
2.5.6. De inzet van IED's door Palestijnse militanten.....	31
2.5.7. Geweldpleging door Palestijnse daders op Israëliisch grondgebied.....	32
3. Bewegingsvrijheid	33
4. De vernieling van gebouwen en ontheemding	36
Samenvatting	38
Bibliografie	39

Lijst van afkortingen

AI	Amnesty International
ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
COGAT	Coordinator of Government Activities in the Territories
ECFR	European Council on Foreign Relations
EUISS	European Union Institute for Security Studies
HRW	Human Rights Watch
ICG	International Crisis Group
IDP	Internally Displaced Person
IED	Improvised Explosive Device
IJ	Islamic Jihad
MERIP	Middle East Research and Information Project
MSF	Médecins Sans Frontières
OCHA	(UN) Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OCHA-oPT	(UN) Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory
PA	Palestijnse Autoriteit
PFLP	Popular Front for the Liberation of Palestine
PCBS	Palestinian Central Bureau of Statistics
PCHR	Palestinian Centre for Human Rights
PLO	Palestinian Liberation Organization
USDOS	United States Department of State

Inleiding

Het doel van deze COI Focus is een stand van zaken op te maken over de veiligheidssituatie op de Westelijke Jordaanoever. Het onderzoek richt zich op de periode van april 2023 tot februari 2024, met bijzondere aandacht voor de ontwikkelingen na 7 oktober 2023. Het gaat om een update van de COI Focus *Palestijns Gebied – Westelijke Jordaanoever. Veiligheidssituatie*, gepubliceerd op 26 april 2023.¹

De analyse bestaat uit vier delen. Het eerste hoofdstuk beschrijft de algemene situatie op de Westelijke Jordaanoever en focust achtereenvolgens op de moderne geschiedenis en de politieke en maatschappelijke ontwikkelingen in Palestijns gebied in de periode van april 2023 tot eind februari 2024. Een volgend hoofdstuk bespreekt de veiligheidsincidenten die zich tijdens de verslagperiode op de Westelijke Jordaanoever voordoen. De omvang, de locatie, de doelwitten en de aard van het geweld worden toegelicht. Naast de veiligheidsincidenten met dodelijke afloop ten gevolge van het optreden van de Israëlische veiligheidsdiensten komen ook incidenten aan bod waarbij joodse kolonisten fataal geweld gebruiken. Ook geweldpleging van Palestijnse militanten en burgers tegen leden van de Israëlische veiligheidsdiensten en joodse kolonisten wordt besproken. Het derde hoofdstuk licht toe op welke wijze Israëlische veiligheidsmaatregelen op de Westelijke Jordaanoever de bewegingsvrijheid van de Palestijnse bevolking beknotten. De vernieling van gebouwen van Palestijnse eigenaars en de daaruit volgende ontheemding vormen de onderwerpen van het vierde en laatste hoofdstuk.

Dit document maakt gebruik van publieke bronnen, waaronder rapporten van het Amerikaanse Department of State (USDOS), International Crisis Group (ICG), Freedom House, Human Rights Watch (HRW) en Amnesty International (AI). Ook krantenartikelen uit de lokale en internationale pers werden geraadpleegd. Bijzondere aandacht gaat naar de uitgebreide rapportering door het Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) van de Verenigde Naties en de verschillende databases die OCHA uitbouwt om de veiligheidssituatie en andere ontwikkelingen in de Gazastrook, de Westelijke Jordaanoever, Jeruzalem en Israël op te volgen. Zo publiceert OCHA sinds januari 2008 cijfers van de aantallen Palestijnen en Israëli's die omkomen of gewond raken in het kader van de bezetting en het conflict in de Palestijnse gebieden en in Israël.² Ook over de vernielingen van gebouwen van Palestijnse eigenaars op de Westelijke Jordaanoever (inclusief Oost-Jeruzalem) en de daaruit volgende ontheemding rapporteert OCHA via een publieke database die sinds 2009 regelmatig geüpdatet wordt.³ De cijfers uit deze databases geeft Cedoca doorgaans weer op jaarbasis.

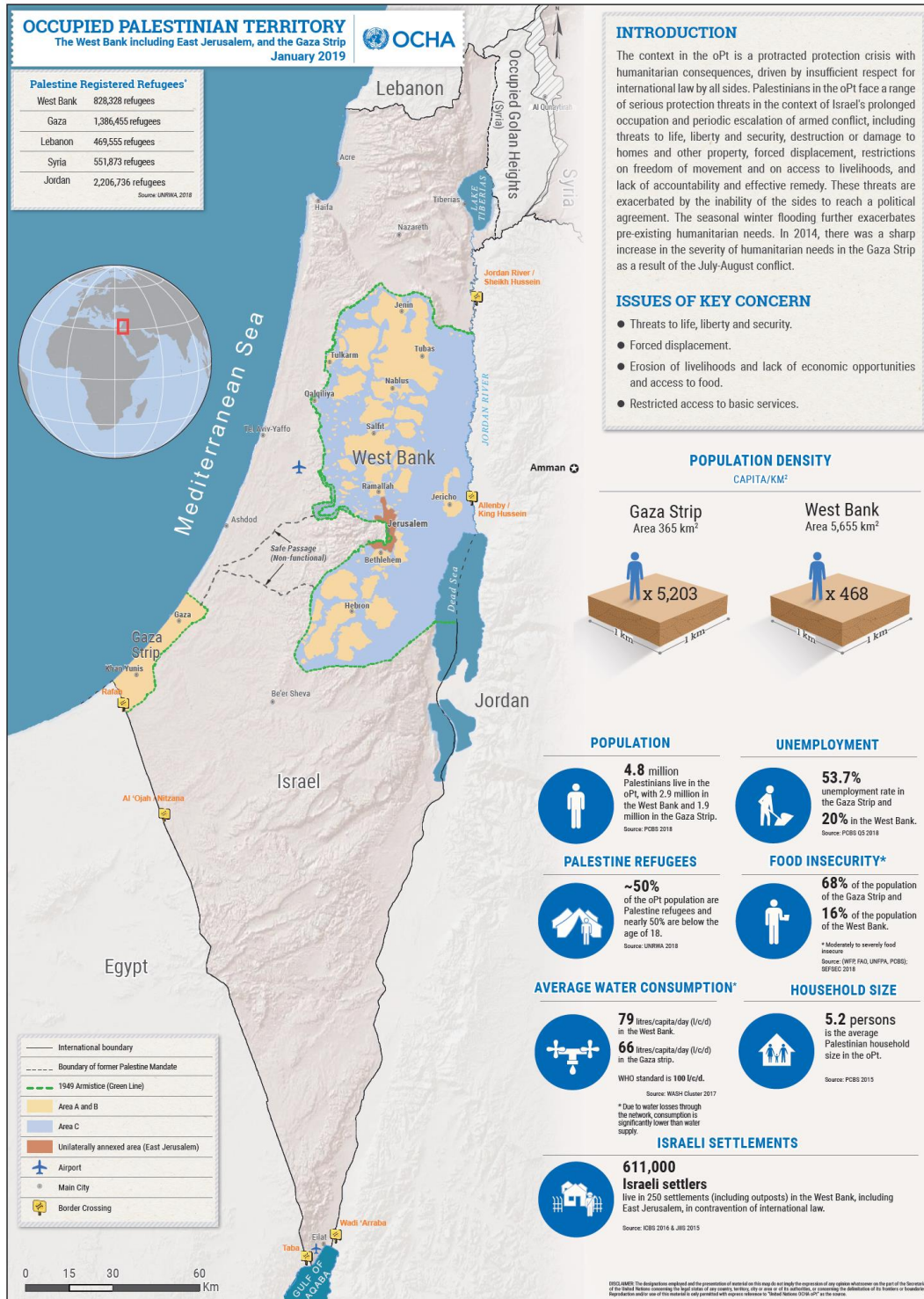
Deze COI Focus bevat geen exhaustief overzicht van de veiligheidsincidenten die zich in de verslagperiode voordoen in de Westelijke Jordaanoever. De aangehaalde incidenten dienen om bepaalde geweldpatronen te illustreren. Om dezelfde reden worden sommige feiten herhaald weergegeven en in verschillende hoofdstukken opgenomen.

In dit document maakt Cedoca voor plaats- en persoonsnamen, namen van gewapende groepen en politieke partijen gebruik van de meest courante schrijfwijze uit de Engelstalige bronnen die geraadpleegd worden. Als de gangbare transliteratie in de Nederlandstalige pers hiervan afwijkt, volgt Cedoca deze transliteratie.

¹ CGVS, 26/04/2023, [url](#)

² OCHA-oPt, s.d., [url](#)

³ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

Palestijns gebied, 2019⁴

⁴ OCHA-oPt, 05/07/2019, [url](#)

1. Algemene situatie

1.1. Moderne geschiedenis

De benaming « Palestijns(e) Gebied(en) » of « Bezette Palestijns(e) gebied(en) » verwijst naar de Palestijnse gebieden die Israël bij de zesdaagse oorlog in 1967 veroverde. De Verenigde Naties hanteren, sinds 1999, steeds vaker de benaming « Bezette Palestijns(e) gebied(en) ». ⁵ Ook de Europese Unie gebruikt deze term, ⁶ net zoals het Amerikaanse Department of State (USDOS). ⁷

Op een oppervlakte van 6.020 km² beslaat dit territorium de geografisch gescheiden gebieden van de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever, inclusief Oost-Jeruzalem. De Westelijke Jordaanoever bevindt zich ten westen van de rivier Jordaan en beslaat een oppervlakte van 5.665 km². Volgens de schattingen van het Palestinian Central Bureau of Statistics (PCBS) verblijven anno 2022 3.188.387 Palestijnse burgers in het gebied. ⁸

Na de inname en de daarop volgende bezetting van de Westelijke Jordaanoever door het Israëlische leger in 1967 vestigen Israëlische burgers zich in de regio en richten er nederzettingen op. ⁹ Sinds 1967 neemt het aantal dergelijke nederzettingen en buitenposten van kolonisten op de Westelijke Jordaanoever onafgebroken toe. ¹⁰

De Oslo-akkoorden tussen de Palestinian Liberation Organization (PLO) en de staat Israël resulteren in 1994 in de oprichting van de Palestijnse Autoriteit (PA), die in de Palestijnse gebieden voor een overgangperiode van vijf jaar een aantal bestuurs- en veiligheidstaken toevertrouwd krijgt. Bij Oslo II, ondertekend in Washington op 28 september 1996, wordt de Westelijke Jordaanoever in drie zones onderverdeeld, afhankelijk van de instanties die voor het burgerlijk bestuur en/of de ordehandhaving instaan. ¹¹ De Westelijke Jordaanoever is volgens de Oslo-akkoorden onderverdeeld in drie gebieden: Zone A (17,2%) dat onder het gezag van de PA valt, Zone B (23,8%) dat onder het civiele bestuur van de PA valt en onder Israëlische veiligheidscontrole en Zone C (59%) dat volledig onder Israëlisch gezag staat. ¹²

Meer bepaald is de regio als volgt opgedeeld: ¹³

- Zone A omvat de zeven grootste steden op de Westelijke Jordaanoever: Jenin, Qalqilya, Tulkarem, Nablus, Ramallah, Bethlehem en Hebron. De PA oefent het gezag uit in deze gebieden en staat in voor de bestuurlijke handhaving en de politietaken. Het Israëlische leger behoudt zich het recht voor om militair in te grijpen in deze zone, waar zo'n vijftig procent van de bevolking van de Westelijke Jordaanoever verblijft. ¹⁴
- Zone B beslaat de meerderheid van de Palestijnse dorpen en steden in landelijk gebied. In deze zone, waar zo'n veertig procent van de bevolking van de Westelijke Jordaanoever verblijft, staat de PA in voor de bestuurstaken, terwijl de Israëlische autoriteiten de ordehandhaving organiseren. ¹⁵

⁵ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

⁶ European Commission, s.d., [url](#)

⁷ USDOS, 20/03/2023, [url](#)

⁸ Palestinian Central Bureau of Statistics, 2022, [url](#)

⁹ The New York Times, 31/01/2024, [url](#)

¹⁰ Peace Now, 2024, [url](#)

¹¹ Institut Medea, s.d., [url](#) ; Orient XXI, 13/09/2013, [url](#)

¹² ECFR, s.d., [url](#)

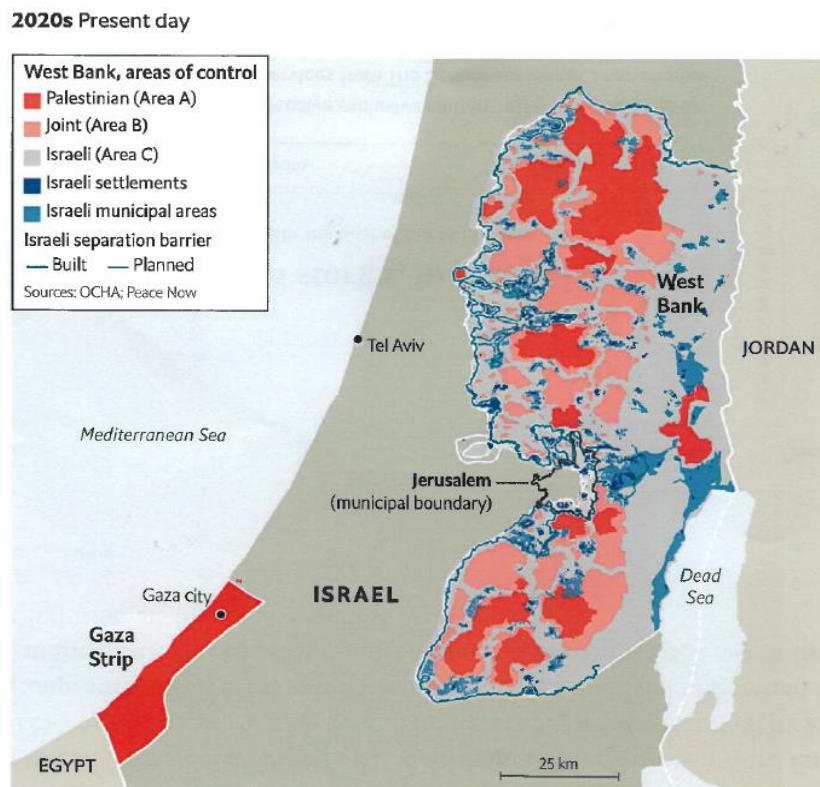
¹³ Arte, 17/09/2015, [url](#)

¹⁴ Orient XXI, 13/09/2013, [url](#)

¹⁵ Orient XXI, 13/09/2013, [url](#)

- Zone C, zo'n 60 % van het grondgebied van de Westelijke Jordaanoever, staat onder exclusieve controle van de Israëlische autoriteiten. De Palestijnse bevolking leeft er onder het bestuur van de Coordinator of Government Activities in the Territories (COGAT), behorend tot het Israëlische ministerie van Defensie.¹⁶

De Oslo-akkoorden verbieden de constructie van nieuwe nederzettingen. Toch gaat de bouw van nederzettingen al gauw verder en verdrievoudigt het aantal kolonisten op de Westelijke Jordaanoever in de periode van 1993 tot 2023.¹⁷ Anno 2024 zijn volgens de Israëlische vredesorganisatie Peace Now 146 nederzettingen en 144 buitenposten gevestigd in de regio. Het aantal kolonisten op de Westelijke Jordaanoever loopt op tot 465.400.¹⁸ De internationale gemeenschap, inclusief de Verenigde Staten, beschouwt de oprichting van Israëlische nederzettingen en buitenposten op de Westelijke Jordaanoever als illegaal.¹⁹ Onderstaande kaart, opgesteld door The Economist, geeft de ligging van de Israëlische nederzettingen ten opzichte van de Zone A, Zone B en Zone C gebieden op de Westelijke Jordaanoever weer:²⁰

De ligging van de Israëlische nederzettingen, 2023²¹

Samenwerking op veiligheidsvlak tussen de Israëlische politie- en veiligheidsdiensten en de PA maakt deel uit van de Oslo-akkoorden. De politiediensten van de PA zijn niet alleen aangesteld voor de ordehandhaving in Zone A op de Westelijke Jordaanoever, daarnaast engageert de PA zich ertoe

¹⁶ Government of Israel, 25/05/2020, [url](#)

¹⁷ The Economist, 08/02/2024, [url](#)

¹⁸ Peace Now, 2024, [url](#)

¹⁹ De Standaard, 05/06/2007, [url](#)

²⁰ The Economist, 18/10/2023, [url](#)

²¹ The Economist, 18/10/2023, [url](#)

op te treden tegen personen en organisaties die betrokken zijn bij gewelddadige acties of plannen daartoe tegen Israëlische burgers en/of ordehandhavers. De Israëlische veiligheidsdiensten ondersteunen de veiligheidsdiensten van de PA bij hun optreden tegen gewapende groepen die in de Westelijke Jordaanoever actief zijn. Deze samenwerking met de Israëlische veiligheidsdiensten levert de PA kritiek op. Onder het mom van de bewaking van de openbare orde maakt de PA de politieke oppositie monddood en boycot het verzet tegen de Israëlische bezetting, luiden deze commentaren.²² De Israëlische veiligheidsdiensten kennen de PA een cruciale rol toe bij het voorkomen van aanslagen op Israëlische doelwitten en houden de samenwerking met de PA in stand.²³

Fatah-leider Mahmoud Abbas is sinds 2005 president van de PA. Ondanks het verlopen van zijn mandaat in 2009 blijft de hoogbejaarde Abbas in functie.²⁴ Sinds de machtsovername van Hamas in de Gazastrook in 2007 is het Palestijns gebied op bestuurlijk en politiek vlak verdeeld. Terwijl de PA het bestuur over de zones A en B op de Westelijke Jordaanoever in handen houdt, voert Hamas het gezag in de Gazastrook.²⁵ Binnen hun respectievelijke territoria beheren Hamas en Fatah parallelle administraties en behouden er de controle over de veiligheidsdiensten.²⁶ Herhaaldelijk zijn de voorbije jaren verzoeningsgesprekken tussen Hamas en Fatah opgezet.²⁷

De rechts-conservatieve Likoeed-partij wint op 1 november 2022 de Israëlische parlementsverkiezingen. Met de steun van de rechts-religieuze partijen Joodse Kracht en Religieuze Zionisten wordt Benjamin Netanyahu opnieuw premier van Israël.²⁸ Eind december 2022 treedt de regering Netanyahu aan, met de herhaaldelijk voor racisme veroordeelde Itamar Ben-Gvir als minister van Nationale Veiligheid en de radicale kolonist Bezalel Smotrich als minister voor Financiën met bijkomende bevoegdheden voor het civiele bestuur van de bezette Palestijnse gebieden.²⁹ De regeringsverklaring kondigt kolonisatie in 'alle delen van het land van Israël'³⁰ aan, meer bepaald in Galilea, de Golan, Judea en Samaria. De PA spreekt van een 'existentiële bedreiging van het Palestijnse volk'.³¹ Het aantal veiligheidsincidenten op de Westelijke Jordaanoever neemt hierop volgend aanzienlijk toe.³²

1.2. Recente ontwikkelingen (januari 2023 - februari 2024)

Sinds januari 2023 gaan in verschillende Israëlische steden nagenoeg wekelijks protestmanifestaties door tegen de geplande justitiehervorming van de regering Netanyahu. Bij deze ongeziene protestgolf, die op sommige momenten honderdduizenden demonstranten op de been brengt, kanten de deelnemers zich onder meer tegen de geplande inperking van de toezichhoudende rol van het Hooggerechtshof.³³ Op 27 maart 2023 stelt Netanyahu onder toenemende binnenlandse en buitenlandse druk de hervorming van het rechtssysteem uit.³⁴

²² MERIP, 2013, n° 269, [url](#) ; EUISS, 05/2017, [url](#)

²³ The Times of Israel, 04/09/2020, [url](#)

²⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 30/04/2022, p. 7, [url](#) ; The Economist, 23/08/2022, [url](#)

²⁵ BBC, 10/12/2014, [url](#)

²⁶ HRW, 10/2018, p. 21, [url](#) ; Brookings, 25/03/2019, p.3, [url](#)

²⁷ Hitman G., 2022, State University of New York Press

²⁸ The New York Times, 03/11/2022, [url](#) ; The New York Times, 02/11/2022, [url](#)

²⁹ De Standaard, 29/12/2022, [url](#)

³⁰ 'Het land van Israël' is een bijbels begrip dat Israëlisch grondgebied en de bezette Westelijke Jordaanoever omvat. Het gebruik van de term gaat in tegen een mogelijke tweestatenoplossing van het Israëlisch-Palestijnse conflict.

³¹ De Standaard, 30/12/2022, [url](#)

³² CGVS, 26/04/2023, [url](#)

³³ De Standaard, 23/01/2023, [url](#) ; The Guardian, 27/03/2023, [url](#)

³⁴ The New York Times, 27/03/2023, [url](#) ; The Economist, 27/03/2023, [url](#) ; The Economist, 30/03/2023, [url](#)

Op 13 februari 2023 kondigt de Israëlische overheid de legalisering van negen nederzettingen van kolonisten op de Westelijke Jordaanoever aan. Volgens het kabinet van eerste minister Netanyahu is deze maatregel een reactie op recent terreurgeweld in Jeruzalem.³⁵

Op 26 februari 2023 bestormen honderden Israëlische kolonisten het Palestijnse stadje Huwwara, gelegen nabij Nablus. Eén Palestijnse man wordt daarbij doodgeschoten, 98 anderen raken gewond. Minstens 15 Palestijnse huizen en 25 auto's gaan in vlammen op. Ondanks de aankondiging van deze stormloop op sociale media geeft het Israëlische leger verstek en laat de daders hun gang gaan. De stormloop op Huwwara is een wraakactie voor de moord op twee Israëlische broers wiens auto in de vroege ochtend van 26 februari 2023 beschoten wordt op een plaatselijke autoweg.³⁶

Na het overlijden bij een hongerstaking van een lid van de Palestijnse militante groepering Islamic Jihad (IJ) in een Israëlische gevangenis vuurt IJ op 2 mei 2023 raketten af op Israëlisch grondgebied. Na een eerdere militaire respons op 2 mei 2023 voert het Israëlische leger van 9 tot 13 mei 2023 Operation Shield and Arrow uit in Gaza, met minstens 33 Palestijnse doden en 200 gewonden tot gevolg. Hierbij viseert het Israëlische leger uitdrukkelijk leden van IJ, waarvan er minstens 18 omkomen.³⁷ Hamas houdt zich bij dit conflict afzijdig.³⁸

Op 18 mei 2023 draagt de Israëlische minister Bezalel Smotrich, die onder meer bevoegd is voor het civiele bestuur van de bezette Palestijnse gebieden, de bevoegde overheidsadministraties op om voorbereidingen te treffen voor de uitbouw van openbare infrastructuur en Israëlische nederzettingen voor 500.000 bijkomende kolonisten op de Westelijke Jordaanoever.³⁹ De Israëlische tweejaarbegroting, gestemd op 24 mei 2023, voorziet bijkomende financiering voor Israëlische nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever en voor belangengroepen van Israëlische kolonisten.⁴⁰

Op 19 juni 2023 gebruikt het Israëlische leger voor het eerst sinds het einde van de tweede intifada in 2005 gevechtshelikopters bij een veiligheidsoperatie op de Westelijke Jordaanoever. De gevechtshelikopters worden ingezet nadat Israëlische soldaten en agenten van de *border police* bij een arrestatie in Jenin op heftig weerwerk stoten. Bij de ontstane gevechten komen vijf Palestijnen om en raken 91 anderen gewond. Aan Israëlische kant raken zeven soldaten of agenten gewond.⁴¹

Van 3 tot 5 juli 2023 zet het Israëlische leger bij een militaire operatie tegen een uitvalsbasis van militanten in het vluchtelingenkamp van Jenin 2.000 grondtroepen in en voert luchtaanvallen uit. Minstens twaalf Palestijnen en één Israëlische soldaat komen om het leven. De sinds lang ongeziene schaal van deze inval doet 3.000 à 4.000 plaatselijke bewoners op de vlucht slaan.⁴²

Ondanks grootschalige protesten en waarschuwingen van de legerleiding dat duizenden reservisten hun engagement voor het Israëlische leger willen stopzetten, keurt de Knesset op 24 juli 2023 een wetsvoorstel goed dat de macht van het Hooggerechtshof aan banden legt. De wet ontnemt deze rechtbank de bevoegdheid om te oordelen over de redelijkheid van regeringsbeslissingen.⁴³ Het Hooggerechtshof gaat hierop volgend in op petitie van oppositiepartijen en burgerbewegingen om te oordelen of de wet de grondrechten en het democratische karakter van de Israëlische staat

³⁵ Al Jazeera, 13/02/2023, [url](#)

³⁶ The New York Times, 27/02/2023, [url](#) ; De Standaard, 28/02/2023, [url](#) ; OCHA-oPt, 04/03/2023, [url](#)

³⁷ ICG, 05/2023, [url](#)

³⁸ The New York Times, 14/05/2023, [url](#)

³⁹ Haaretz, 18/05/2023, [url](#)

⁴⁰ Al Jazeera, 24/05/2023, [url](#)

⁴¹ The Guardian, 19/06/2023, [url](#)

⁴² The Guardian, 05/07/2023, [url](#)

⁴³ The New York Times, 24/07/2023, [url](#) ; De Standaard, 24/07/2023, [url](#)

schaadt. Een verwerping van deze wet zou een constitutionele crisis inluiden waarbij de Israëlische regering en het hoogste rechtcollege elkaar klemzetten.⁴⁴

Op 10 augustus 2023 ontslaat president Mahmoud Abbas de gouverneurs van Nablus, Jenin, Tulkarem, Qalqilya, Bethlehem, Hebron, Tubas en Jericho.⁴⁵ Volgens experts, aangehaald door Al Jazeera, houdt deze onverwachte koerswijziging een erkenning in van de toenemende onpopulariteit van de PA op de Westelijke Jordaanoever.⁴⁶

In 2023 rapporteert het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een Amerikaanse non-profit niet-gouvernementele organisatie die informatie over conflicten verzamelt, analyseert en in kaart brengt,⁴⁷ een toename van het politieke geweld op de Westelijke Jordaanoever. Enerzijds gaat dit geweld uit van kolonisten die zich agressiever opstellen, anderzijds neemt ook geweld van de kant van gewapende Palestijnse groepen toe sinds oktober 2022. In het bijzonder IJ en aanverwante organisaties worden opvallend actiever. In de periode van oktober 2022 tot september 2023 worden zo'n 330 geweldfeiten aan hen toegeschreven. De Al-Aqsa martelarenbrigades en aanverwante organisaties plegen in deze periode 260 geweldfeiten, de in 2022 in Nablus opgerichte gewapende verzetsorganisatie Lions' Den een honderdtal. In vergelijking is het zestigtal geweldfeiten dat in deze periode aan Hamas en aanverwanten toegeschreven wordt relatief beperkt. Vanwege het toenemende geweld zetten de Israëlische veiligheids- en inlichtingendiensten sterker in op de Westelijke Jordaanoever, dit ten koste van de surveillance van de Gazastrook.⁴⁸

Bij een ontmoeting op 20 september 2023 geven de Amerikaanse president Joe Biden en de Israëlische eerste minister Benjamin Netanyahu te kennen dat een historisch akkoord tussen Israël en Saudi-Arabië hoog op hun agenda staat.⁴⁹ Tijdens een interview met de Amerikaanse nieuwszender Fox News op 20 september 2023 bevestigt de Saudische kroonprins Mohammed bin Salman dat de normalisering van de diplomatieke relaties met Israël 'iedere dag dichterbij' komt.⁵⁰ Ook al vinden parallelle gesprekken plaats tussen Saudi-Arabië en de PA blijft Mohammed bin Salman volgens The Economist bewust vaag over het lot van de Palestijnse bevolking in de bezette gebieden om het aanstaande akkoord niet te hypothekeren.⁵¹

7 oktober 2023

Op 7 oktober 2023 voert Hamas een aanval uit waarbij strijders van de gewapende vleugel van de beweging en medestanders van onder meer Islamic Jihad (IJ) militaire en burgerdoelwitten aanvallen in Zuid-Israël. Tegelijk vuurt Hamas duizenden raketten af op het zuiden van Israël en op Tel Aviv en Jeruzalem.⁵² De vermetelheid van dit offensief verrast de Israëlische veiligheidsdiensten, die de territoriale controle over het Israëlische zuiden pas dagen later herwinnen.⁵³ Het dodental aan Israëlische kant loopt op tot zo'n 1.200, ongeveer 240 anderen worden als gijzelaars meegevoerd naar de Gazastrook.⁵⁴ Na afkondiging van de staat van oorlog vat het Israëlische leger grootschalige luchtbombardementen op de Gazastrook aan.⁵⁵ De vernietiging van Hamas, in het bijzonder het politieke en militaire leiderschap van de organisatie, is het vooropgestelde militaire objectief.⁵⁶ Minister van Defensie Yoav Gallant kondigt een volslagen beleg van de Gazastrook aan,

⁴⁴ The New York Times, 26/07/2023, [url](#) ; De Standaard, 24/07/2023, [url](#)

⁴⁵ Haaretz, 10/08/2023, [url](#)

⁴⁶ Al Jazeera, 11/08/2023, [url](#)

⁴⁷ ACLED, s.d., [url](#)

⁴⁸ ACLED, 14/12/2023, [url](#)

⁴⁹ Reuters, 21/09/2023, [url](#)

⁵⁰ Reuters, 21/09/2023, [url](#)

⁵¹ The Economist, 24/09/2023, [url](#)

⁵² UN Security Council, 14/12/2023, p. 2, [url](#) ; The Economist, 12/10/2023, [url](#) ; OHCHR, 27/12/2023, p. 5, [url](#)

⁵³ The New York Times, 20/11/2023, [url](#)

⁵⁴ The New York Times, 20/11/2023, [url](#)

⁵⁵ The New York Times, 25/10/2023, [url](#)

⁵⁶ The New York Times, 14/10/2023, [url](#)

inclusief de ontzegging van elektriciteit, brandstoffen, voedsel en water.⁵⁷ Eerste minister Netanyahu vormt op 11 oktober 2023 een beperkt oorlogskabinet waarin naast hemzelf ook Minister Yoav Gallant en de oppositiepolitici Benny Gantz en Gadi Eizenkot opgenomen worden. De overige leden van de regering Netanyahu blijven in functie zonder deel uit te maken van het oorlogskabinet.⁵⁸

Op 27 oktober 2023 vatten Israëlische troepen een grondoffensief aan en omcirkelen op korte termijn Gazastad.⁵⁹ Het bevel van de Israëlische legerleiding aan de burgerbevolking om het noorden van de Gazastrook te verlaten leidt tot de ontheemding van één miljoen bewoners.⁶⁰ Omdat Hamas volgens het Israëlische leger civiele infrastructuur als uitvalsbasis en als toegangspoort tot een omvangrijk tunnelnetwerk gebruikt, vormen ook scholen, moskeeën en woonresidenties doelwitten bij bombardementen en militaire operaties door grondtroepen.⁶¹ De belegering en een hierop volgende inval van het Israëlische leger in het Al-Shifa-ziekenhuis, gelegen in Gazastad, op 15 november 2023 oogst internationale verontwaardiging.⁶² Op bemiddeling van Qatar sluiten Israël en Hamas een wapenstilstand die standhoudt van 24 november 2023 tot 30 november 2023.⁶³ Gedurende deze periode laat Hamas 105 gegijzelde vrouwen en kinderen vrij in ruil voor 240 Palestijnse vrouwen en kinderen die in Israëlische gevangenschappen vastgehouden werden.⁶⁴

Vanaf 1 december 2023 hervat het Israëlische leger haar militaire campagne en neemt steeds nadrukkelijker de stad Khan Younis in het vizier.⁶⁵ Deze uitbreiding van het Israëlische grondoffensief naar het zuiden veroorzaakt massale ontheemding. Het aantal Internally Displaced Persons (IDP's) loopt op tot ongeveer 1,9 miljoen van de 2,3 miljoen bewoners van de Gazastrook.⁶⁶ Naarmate de humanitaire crisis in de Gazastrook verergert en de dodentol oploopt neemt de internationale kritiek op de handelswijze van Israël toe en roept ook de Amerikaanse president Biden de Israëlische regering op om terughoudender op te treden.⁶⁷ Human Rights Watch (HRW) beticht Israël ervan de Gazaanse bevolking moedwillig voedsel en water te ontzeggen en hongersnood als wapen te hanteren.⁶⁸ Een woordvoerder van het Israëlische leger kondigt op 1 januari 2024 een volgende fase van het Israëlische offensief in de Gazastrook aan. Hierbij worden een aantal troepen uit de Gazastrook teruggetrokken en zet het Israëlische leger nadrukkelijk in op intensieve anti-terreuroperaties.⁶⁹ De humanitaire crisis in de Gazastrook houdt aan en de voedselvoorziening vormt een almaar nijpende probleem voor de talrijke Palestijnse IDP's.⁷⁰ Bombardementen door de Amerikaanse en de Britse luchtmacht en marine op tientallen doelwitten van de Houthi-rebellen in Jemen vanaf 11 januari 2024 doen de spanningen in het Midden-Oosten oplopen. Vanwege het aanhoudende geweld in de Gazastrook viseren de Houthi-rebellen commerciële schepen en Amerikaanse oorlogsbodems in de Rode Zee.⁷¹ Nog op 11 januari 2024 betoogt Zuid-Afrika voor het Internationaal Gerechtshof in Den Haag dat Israël genocidale intenties heeft in Gaza.⁷² In Khan Younis houdt de strijd tussen het Israëlische leger en de lokale brigade van Hamas aan.⁷³

⁵⁷ BBC, 09/10/2023, [url](#)

⁵⁸ The Guardian, 12/10/2023, [url](#) ; De Standaard, 11/10/2023, [url](#)

⁵⁹ The New York Times, 20/11/2023, [url](#)

⁶⁰ The New York Times, 20/11/2023, [url](#)

⁶¹ The New York Times, 20/11/2023, [url](#)

⁶² The New York Times, 15/11/2023, [url](#) ; De Standaard, 16/11/2023, [url](#) ; The Guardian, 15/11/2023, [url](#)

⁶³ The New York Times, 01/12/2023, [url](#)

⁶⁴ The New York Times, 01/12/2023, [url](#)

⁶⁵ BBC, 05/12/2023, [url](#)

⁶⁶ The New Humanitarian, 06/12/2023, [url](#)

⁶⁷ The New York Times, 12/12/2023, [url](#)

⁶⁸ HRW, 18/12/2023, [url](#)

⁶⁹ Reuters, 01/01/2024, [url](#)

⁷⁰ The Economist, 10/01/2024, [url](#)

⁷¹ The New York Times, 11/01/2024, [url](#) ; De Standaard, 12/01/2024, [url](#) ; The New York Times, 19/01/2024, [url](#) ; De Standaard, 15/01/2024, [url](#)

⁷² The Guardian, 11/01/2024, [url](#)

⁷³ The New York Times, 17/01/2024, [url](#)

Aangenomen wordt dat de leider van Hamas Yahya Sinwar in Khan Yunis ondergedoken is.⁷⁴ Onder meer rondom het Nasser Medical Center, waar zo'n 7.000 personen toevlucht zochten, vinden felle gevechten plaats.⁷⁵ Eind januari 2024 flakkert ook in het noorden van Gaza het geweld weer op.⁷⁶ Volgens The Guardian herorganiseert Hamas zich in de regio.⁷⁷ Begin februari 2024 neemt het Israëlische leger de zuidelijke stad Rafah in het vizier.⁷⁸ Herhaaldelijk eist de Amerikaanse president Biden een precies en uitvoerbaar plan voor de bescherming van de burgerbevolking bij een grootschalig offensief in Rafah.⁷⁹ Eind februari 2024 stelt Biden een nieuw vredesbestand in het vooruitzicht. Netanyahu duidt een eventuele wapenstilstand als een tussenpauze in de eindstrijd met Hamas.⁸⁰ Tegelijk waarschuwen experts de VN-veiligheidsraad voor een dreigende hongersnood. Voor een kwart van de Gazaanse bevolking is dit risico imminent.⁸¹ Op 29 februari 2024 leidt de bestorming van een hulpkonvooi ten noorden van Gaza tot meer dan honderd doden en honderden gewonden. Het is onduidelijk hoeveel van deze slachtoffers te wijten zijn aan het geweervuur van Israëlische soldaten dan wel aan de verdrukking van betrokkenen bij de ontstane onrust.⁸² Volgens het UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) loopt het aantal dodelijke Palestijnse slachtoffers in Gaza op 12 maart 2024 op tot 31.184, het aantal IDP's in de regio bedraagt 1,7 miljoen.⁸³

Op de Westelijke Jordaanoever leiden de terreuraanval van Hamas op 7 oktober 2023 en het daarop volgende oorlogsgeweld in de Gazastrook tot verder toenemend geweld en een verslechtering van de levensomstandigheden.⁸⁴ Het Israëlische leger en de veiligheidsdiensten zetten hoofdzakelijk in de steden talrijke veiligheidsoperaties op. Niet alleen vinden dergelijke acties vaker plaats, de gehanteerde tactieken en het ingezette wapentuig doen het aantal slachtoffers aan Palestijnse kant oplopen.⁸⁵ Ook het toenemende geweld door de Israëlische kolonisten, die op aansturen van de Israëlische regering burgermilities gevormd hebben, eist een dodelijke tol.⁸⁶ De Israëlische soldaten die na 7 oktober 2023 ingezet worden op de Westelijke Jordaanoever zijn vaak afkomstig uit de Israëlische kolonies in de regio.⁸⁷ Ze gedogen het geweld van de kant van de Israëlische kolonisten en dragen ertoe bij.⁸⁸ Het aantal arrestaties van Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever door de Israëlische veiligheidsdiensten, onder meer vanwege steunbetuigingen aan Hamas op sociale media, loopt op.⁸⁹ In de periode van 7 oktober 2023 tot 7 december 2023 voeren het Israëlische leger en de politie minstens 1.700 veiligheidsoperaties uit, resulterend in 3.500 arrestaties (waaronder minstens 145 kinderen).⁹⁰ Het geweld van de kant van Palestijnse militanten tegen Israëlische soldaten, politieagenten, kolonisten en burgers gaat eveneens in stijgende lijn.⁹¹

⁷⁴ The Economist, 11/01/2024, [url](#)

⁷⁵ The New York Times, 17/01/2024, [url](#) ; The Guardian, 30/01/2024, [url](#)

⁷⁶ The New York Times, 30/01/2024, [url](#)

⁷⁷ The Guardian, 30/01/2024, [url](#)

⁷⁸ The New York Times, 10/02/2024, [url](#) ; De Standaard, 06/02/2023, [url](#)

⁷⁹ Reuters, 16/02/2024, [url](#)

⁸⁰ The New York Times, 27/02/2024, [url](#)

⁸¹ UN, 27/02/2024, [url](#)

⁸² The Economist, 28/02/2024, [url](#) ; The New York Times, , 01/03/2024, [url](#)

⁸³ OCHA-oPt, 12/03/2024, [url](#)

⁸⁴ ICG, 24/11/2023, [url](#) ; The New York Times, 02/11/2023, [url](#) ; UN - Security Council, 14/12/2023, p. 2, [url](#) ; The New York Times, 24/12/2023, [url](#) ; OHCHR , 27/12/2023, p. 5, [url](#) ; The New York Times, 31/01/2024, [url](#)

⁸⁵ ICG, 24/11/2023, [url](#) ; UN - Security Council, 14/12/2023, p. 5, [url](#) ; OHCHR, 27/12/2023, pp. 7-8, [url](#)

⁸⁶ OHCHR , 27/12/2023, p. 15, [url](#)

⁸⁷ ICG, 24/11/2023, [url](#) ; The Economist, 15/11/2023, [url](#)

⁸⁸ ICG, 24/11/2023, [url](#) ; The New York Times, 02/11/2023, [url](#) ; The Economist, 15/11/2023, [url](#) ; OHCHR, 27/12/2023, pp. 15-16, [url](#)

⁸⁹ ICG, 24/11/2023, [url](#) ; UN - Security Council, 14/12/2023, p. 5, [url](#) ; OHCHR , 27/12/2023, p. 9, [url](#)

⁹⁰ UN - Security Council, 14/12/2023, p. 5, [url](#)

⁹¹ The New York Times, 02/11/2023, [url](#)

De bewegingsvrijheid van de lokale bevolking wordt ingeperkt door lockdowns, wegversperringen en reisverboden.⁹² Vanwege het risico dat verplaatsingen inhouden, schakelen tal van scholen en universiteiten in de regio over op afstandsonderwijs.⁹³ Omdat de toegang tot hun landbouwgronden belemmerd wordt, zien tal van Palestijnse landbouwers hun olijfoogst verloren gaan.⁹⁴ Meer dan 100.000 Palestijnse werknemers worden niet langer toegestaan om in Israël te gaan werken en de export van Palestijnse goederen via Israël is opgeschort.⁹⁵ Onder meer vanwege de socio-economische achteruitgang kalft het gezag van de PA verder af.⁹⁶ Omdat de Israëlische regering de geïnde importbelasting voor de Westelijke Jordaanoever niet of gedeeltelijk doorbetaalt aan de PA, neemt het risico toe dat de 30.000 agenten van de Palestijnse veiligheidsdiensten op de Westelijke Jordaanoever niet langer uitbetaald worden.⁹⁷ Volgens verschillende bronnen grijpen Israëlische kolonisten de aanhoudende crisis aan om nieuw terrein in te palmen en buitenposten op te richten in Zone C gebied op de Westelijke Jordaanoever.⁹⁸ The New York Times rapporteert eind januari 2024 dat er vooralsnog geen indicaties zijn van een breed gedragen volksopstand op de Westelijke Jordaanoever, ondanks het toenemende geweld.⁹⁹ Op 26 februari 2024 biedt de Palestijnse premier Mohammed Shtayyeh, verwijzend naar “de nieuwe realiteit in Gaza”, het ontslag van zijn regering aan. Zo positioneert de PA zich als een mogelijke partner voor een naoorlogs Gaza.¹⁰⁰

⁹² ICG, 24/11/2023, [url](#) ; OHCHR, 27/12/2023, pp. 18-19, [url](#) ; The New York Times, 02/02/2024, [url](#)

⁹³ ICG, 24/11/2023, [url](#)

⁹⁴ OHCHR, 27/12/2023, pp. 16-17, [url](#)

⁹⁵ ICG, 24/11/2023, [url](#) ; The Economist, 07/12/2023, [url](#)

⁹⁶ ICG, 24/11/2023, [url](#) ; The Economist, 07/12/2023, [url](#)

⁹⁷ The Economist, 07/12/2023, [url](#) ; The Economist, 25/01/2024, [url](#)

⁹⁸ De Morgen, 25/01/2024, [url](#) ; Peace Now, 04/01/202, [url](#) ; OHCHR , 27/12/2023, pp. 14-15, [url](#) ; The New York Times, 31/01/2024, [url](#)

⁹⁹ The New York Times, 31/01/2024, [url](#)

¹⁰⁰ De Standaard, 26/02/2024, [url](#)

2. Veiligheidsincidenten

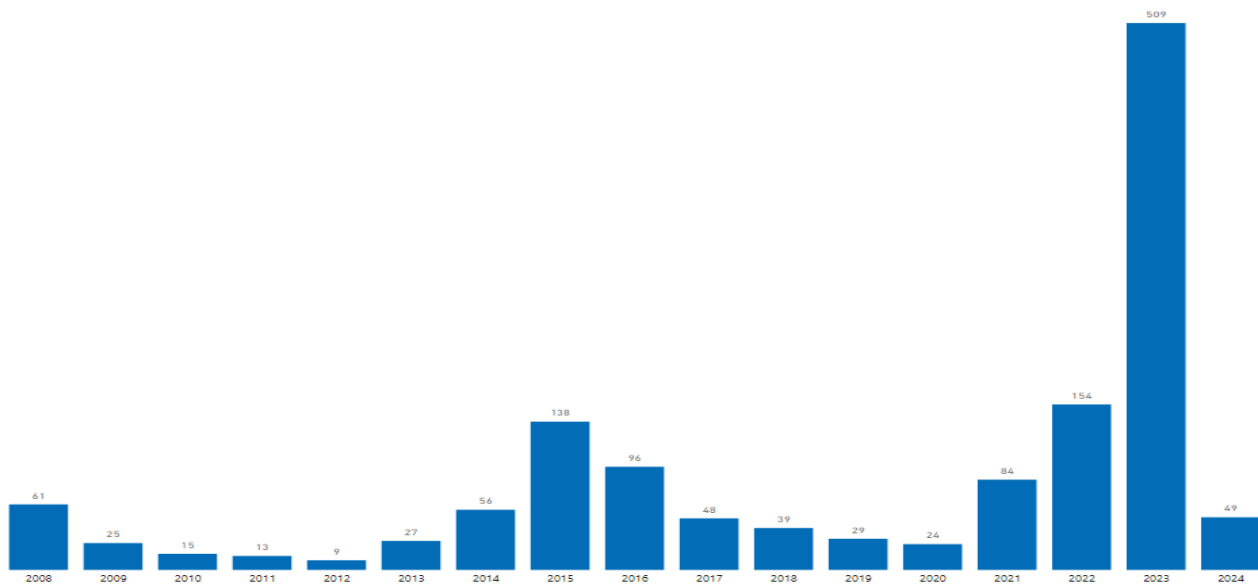
Sinds januari 2008 publiceert OCHA cijfers van de aantallen Palestijnen en Israëli's die omkomen of gewond raken in het kader van de bezetting en het conflict in de Palestijnse gebieden en in Israël.¹⁰¹ Deze database biedt een frequent geactualiseerde blik op de omvang, de locatie, de aard en de evolutie van de geweldfeiten in de regio.¹⁰²

2.1. De omvang van het geweld

2.1.1. Palestijnse slachtoffers

De gepubliceerde cijfers wijzen de voorbije jaren op een aanzienlijke stijging van de aantallen dodelijke slachtoffers aan Palestijnse kant op de Westelijke Jordaanoever. In 2021 komen 84 Palestijnse slachtoffers om. In 2022 stijgt het aantal Palestijnse doden verder tot 154. In 2023, het dodelijkste jaar sinds het begin van de tellingen, loopt dit aantal op tot 509. Begin 2024 blijft het aantal dodelijke slachtoffers op een gelijkaardig hoog niveau.

< [Back to report](#) | FATALITIES BY YEAR

Palestinian fatalities in the West Bank, 01/01/2008 – 17/01/2024¹⁰³

Een nadere blik op de data van 2023 wijst uit dat het aantal dodelijke slachtoffers vooral in oktober en november 2023 fors de hoogte in gaat:

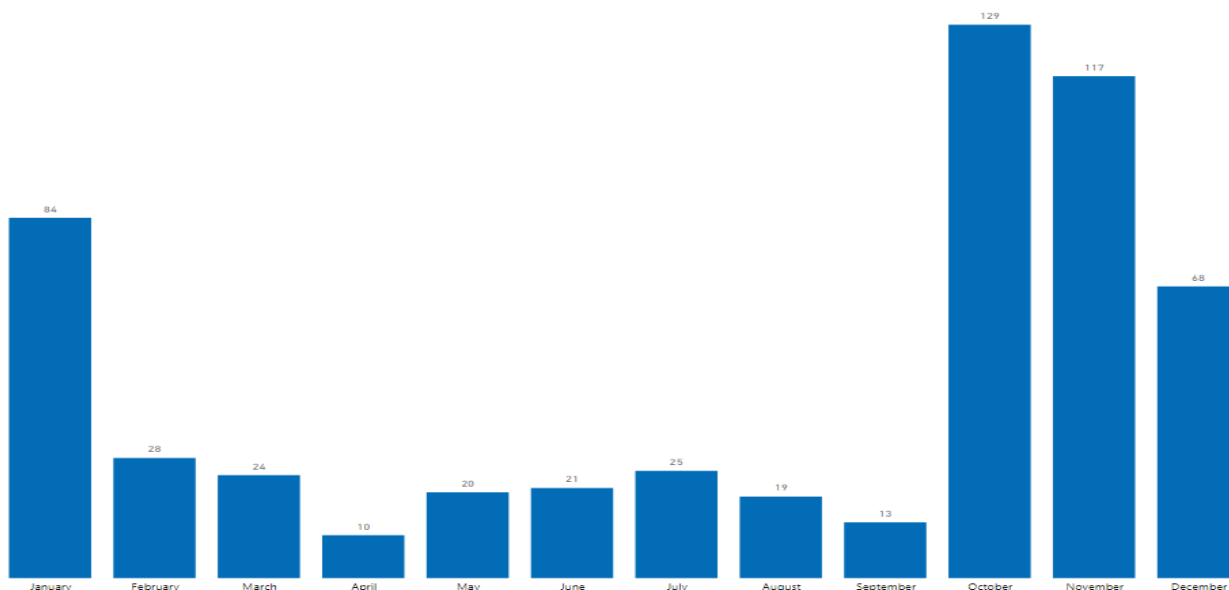
¹⁰¹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁰² OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁰³ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

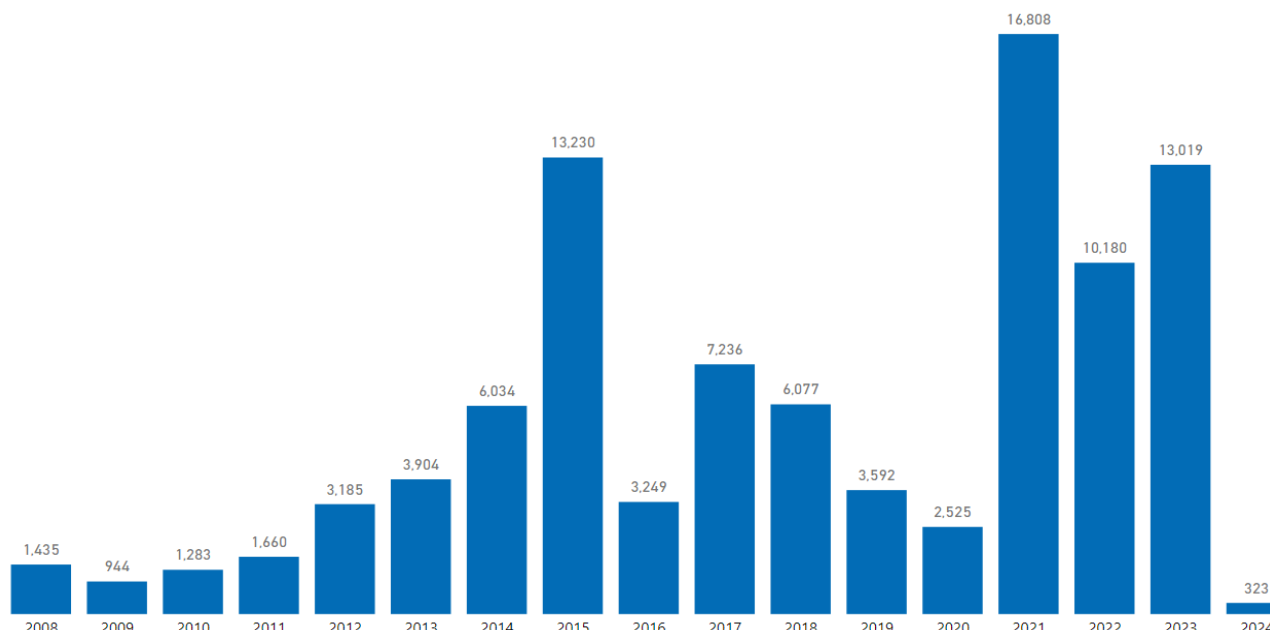
< Back to report

FATALITIES BY YEAR

Palestinian fatalities in the West Bank, 01/01/2023 – 31/12/2023¹⁰⁴

In 2023 registreert OCHA 13.019 Palestijnse gewonden op de Westelijke Jordaanoever, in 2022 raken 10.180 Palestijnen gewond, in 2021 liefst 16.808. In de periode van 1 januari 2024 tot 9 februari 2024 registreert OCHA 323 Palestijnse gewonden op de Westelijke Jordaanoever.¹⁰⁵ Het valt op dat het aantal gewonden in 2023 minder fel toeneemt dan het aantal dodelijke slachtoffers.¹⁰⁶

Palestinian injuries in the West Bank, 01/01/2008 – 09/02/2024¹⁰⁷

¹⁰⁴ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁰⁵ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁰⁶ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁰⁷ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

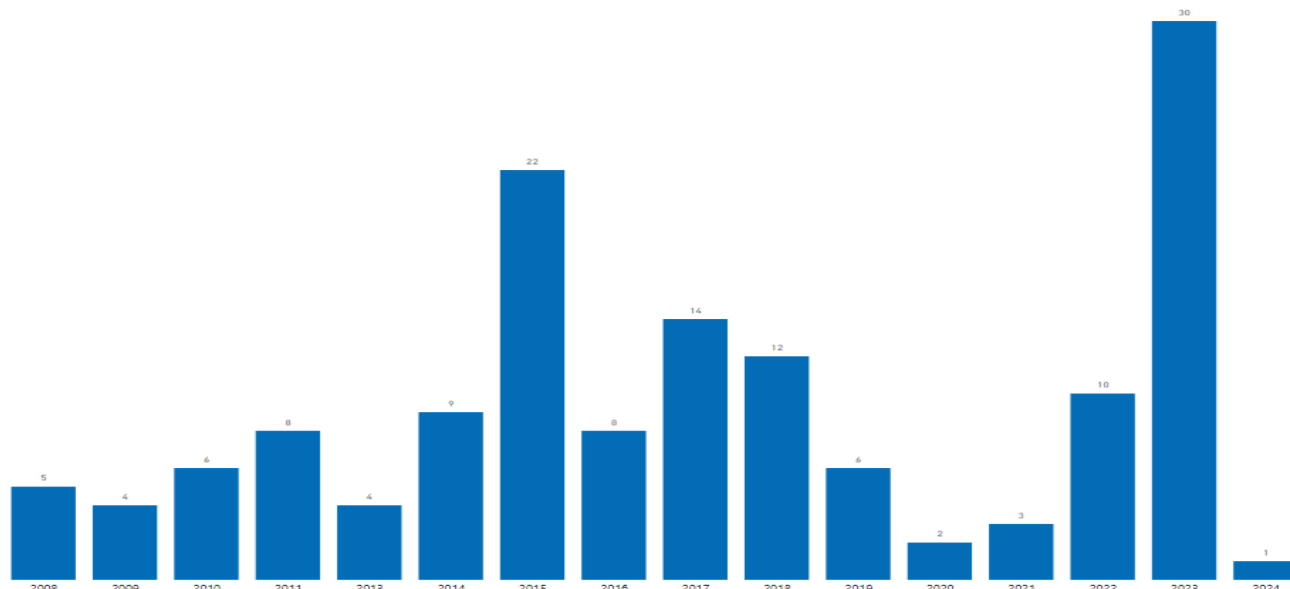
In de periode van 20 september tot 7 december 2023 komen volgens de VN-Veiligheidsraad 257 Palestijnen om bij de frequente, in vorm en aanpak uiteenlopende veiligheidsoperaties van het Israëlische leger en de politiediensten op de Westelijke Jordaanoever. Daarnaast vallen hierbij 4.167 Palestijnse gewonden.¹⁰⁸ Bovendien komen in deze periode 8 Palestijnen om en raken 98 anderen gewond bij aanvallen door Israëlische kolonisten of andere Israëlische burgers.¹⁰⁹

2.1.2. Israëlische slachtoffers

Het aantal Israëlische slachtoffers op de Westelijke Jordaanoever loopt de afgelopen jaren eveneens op. Van 3 dodelijke Israëlische slachtoffers in 2021, gaat het naar 10 in 2022 en loopt op tot 30 dodelijke slachtoffers in 2023.¹¹⁰ Nadere raadpleging van de cijfers voor 2023 wijst uit dat januari en februari 2023 de dodelijkste maanden zijn voor Israëli's in de regio, met respectievelijk 6 en 7 dodelijke slachtoffers. In oktober 2023 blijft het aantal Israëlische doden op de Westelijke Jordaanoever beperkt tot 1, in november 2023 vallen op de Westelijke Jordaanoever 3 Israëlische doden.¹¹¹

< [Back to report](#)

FATALITIES BY YEAR

Israeli fatalities in the West Bank, 01/01/2008 – 15/01/2024¹¹²

In de periode van 20 september tot 7 december 2023 komen volgens de VN-Veiligheidsraad 7 Israëli's om en raken 41 anderen verwond bij aanvallen door Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever, Oost-Jeruzalem en Israël. Van de 7 dodelijke slachtoffers behoren er 3 tot de veiligheidsdiensten.¹¹³

¹⁰⁸ UN - Security Council, 14/12/2023, p. 4, [url](#)

¹⁰⁹ UN - Security Council, 14/12/2023, p. 4, [url](#)

¹¹⁰ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹¹¹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

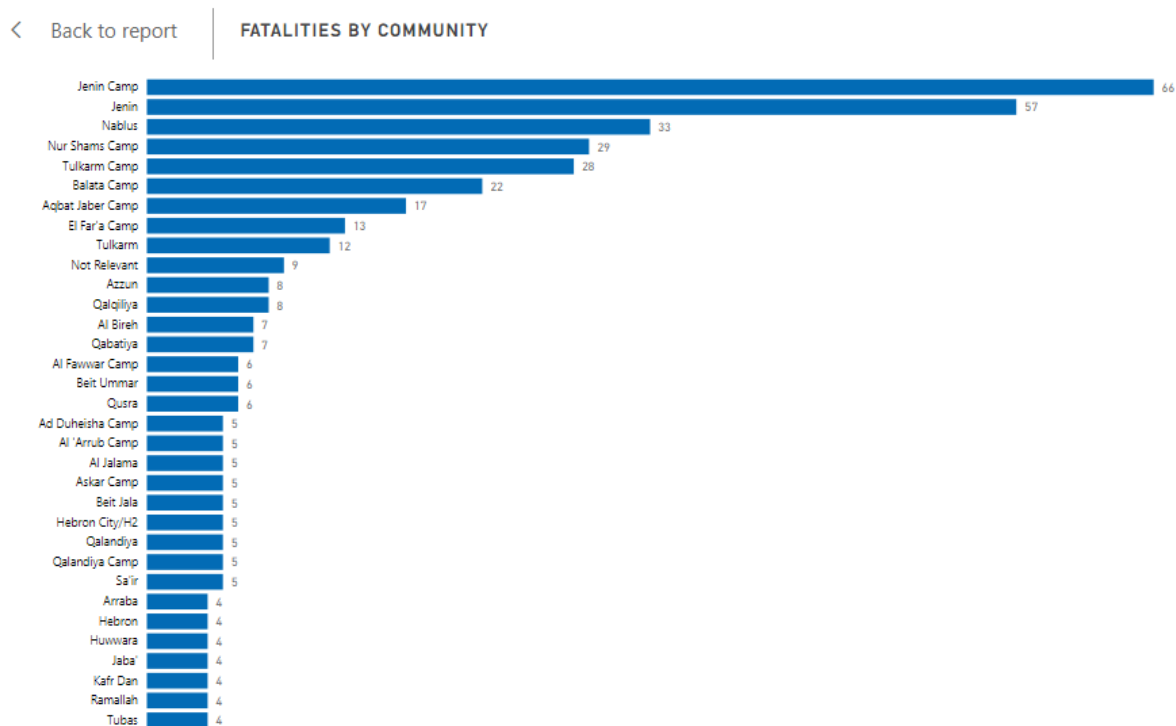
¹¹² OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹¹³ UN - Security Council, 14/12/2023, pp. 4-5, [url](#)

2.2. De locatie van het geweld

Volgens de verslaggeving van OCHA komen in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 558 Palestijnen om bij veiligheidsincidenten op de Westelijke Jordaanoever. Veel van dit dodelijke geweld vindt plaats in de noordelijke provincies Jenin (155), Nablus (94) en Tulkarem (81). In de provincies Hebron en Ramallah vallen respectievelijk 53 en 47 Palestijnse doden. Vooral in het vluchtelingenkamp van Jenin (66), de stad Jenin (57) en de stad Nablus (33) vallen dodelijke slachtoffers.¹¹⁴ De overgrote meerderheid van deze dodelijke slachtoffers (485) komt om door het gebruik van *live ammunition*.^{115 116}

Fatalities by community in the West Bank, 01/01/2023 – 17/01/2024¹¹⁷

Van de 31 Israëlische doden die OCHA van 1 januari 2023 tot 15 januari 2024 rapporteert in de Westelijke Jordaanoever komen er zes om in Beit Hanina, een Palestijnse buurt in Oost-Jeruzalem, en vier in het Palestijnse stadje Huwarra.¹¹⁸ Van de acht Israëlische doden die in dezelfde periode in Israël vallen, komen er drie om in West-Jeruzalem en twee in Tel Aviv.¹¹⁹ De slachtoffers die vallen bij de terreuraanval van Hamas op 7 oktober 2023 en het daaropvolgende militaire offensief van het Israëlische leger voegt OCHA pas na onafhankelijke verificatie toe aan de database.¹²⁰

In de periode van 1 januari 2023 tot 9 februari 2024 vallen volgens OCHA 13.342 gewonden aan Palestijnse kant bij veiligheidsincidenten op de Westelijke Jordaanoever. Vooral in Nablus (2.907), Kafr Qaddum (1.179), Beita (921) en Huwwara (767) vallen vele gekwetsten.¹²¹ De overgrote

¹¹⁴ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹¹⁵ Synoniem: 'scherpe munitie' /Met scherp schieten

¹¹⁶ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹¹⁷ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹¹⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

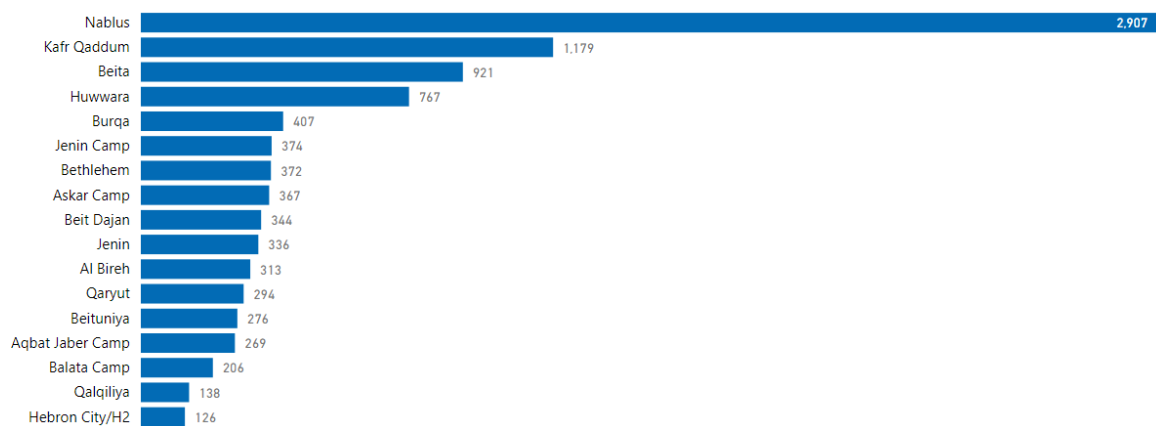
¹¹⁹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²⁰ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²¹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

meerderheid van deze gewonden (8.792) betreft personen die bedwelmd raken door het gebruik van traangas door de Israëlische veiligheidsdiensten.¹²² Daarnaast raken in deze periode aanzienlijke aantallen Palestijnen gewond nadat ze getroffen worden door *live ammunition* (2.202) of rubberkogels (711). Honderden Palestijnen zijn het slachtoffer van fysieke aanvallen (699).¹²³ OCHA geeft geen precieze definitie van welke incidenten ze als fysieke aanvallen registreren maar het gaat onder meer om feiten die zich afspelen bij toegangsbeperkingen (30), demonstraties (11), andere incidenten (222), search-and-arrest veiligheidsoperaties (236) en incidenten waarbij kolonisten betrokken zijn (200).¹²⁴ Het gaat hierbij uitsluitend om geweld tegen personen, niet tegen eigendommen.¹²⁵

Back to report | INJURIES BY COMMUNITY

Injuries by community in the West Bank, 01/01/2023 – 09/02/2024¹²⁶

2.3. De profielen van de geweldslachtoffers

2.3.1. Palestijnse slachtoffers

Van de 558 dodelijke slachtoffers aan Palestijnse kant die OCHA in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 rapporteert op de Westelijke Jordaanoever vormen volwassen mannen (411) de meerderheid. Daarnaast komen 128 minderjarige jongens, vijf volwassen vrouwen en twee minderjarige meisjes om.¹²⁷ Wel 214 van de dodelijke slachtoffers aan Palestijnse kant komen om bij search-and-arrest veiligheidsoperaties. Bij incidenten met Israëlische kolonisten komen 27 Palestijnen om in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024. Het gebruik van *live ammunition* bij demonstraties kost 7 Palestijnen het leven in deze periode.¹²⁸

OCHA registreert 554 van de 558 dodelijke Palestijnse slachtoffers in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 als burgers. Slechts drie van de 558 dodelijke slachtoffers identificeert OCHA als leden van een gewapende groep. Van één dodelijk slachtoffer is deze classificatie betwist.¹²⁹ OCHA

¹²² OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²³ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²⁴ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²⁵ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²⁶ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²⁷ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹²⁹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

verduidelijkt dat de geregistreerde slachtoffers als burger aangemerkt worden tenzij ze deel uitmaken van de veiligheidsdiensten (inclusief de politie) of een gevechtsfunctie bij een gewapende groep innemen.¹³⁰ De classificatie van een slachtoffer als burger houdt geen oordeel in van de legaliteit van het optreden van de verantwoordelijke veiligheidsdiensten of mogelijke andere daders, voegt OCHA toe.¹³¹

Meermaals omschrijft OCHA geregistreerde dodelijke slachtoffers uitdrukkelijk als passanten of toeschouwers bij de gerapporteerde veiligheidsincidenten.¹³² De precieze rol van de dodelijke slachtoffers bij de aangehaalde veiligheidsincidenten valt echter niet altijd op te maken uit de berichtgeving van OCHA. Wanneer er sprake is van een vuurgevecht, bijvoorbeeld in het kader van een search-and-arrest veiligheidsoperatie, is doorgaans niet duidelijk of de slachtoffers daarin een actieve of een passieve rol spelen.

Van meer dan de helft van de 13.342 gewonden aan Palestijnse kant in de periode van 1 januari 2023 tot 9 februari 2024 is het geslacht of de leeftijd niet geregistreerd. Van de slachtoffers waarvan deze gegevens wel bekend zijn, is de meerderheid volwassen mannen (4.122). Ook aanzienlijke aantallen minderjarige jongens (1.826) en vrouwen (227) raken gewond.¹³³ OCHA verduidelijkt dat de overgrote meerderheid van deze slachtoffers (12.901) gewond raken ten gevolge van het optreden van de Israëliëse veiligheidsdiensten. In 388 gevallen veroorzaken Israëliëse burgers of kolonisten de blessures.¹³⁴

Op 16 november 2023 publiceert The Washington Institute for Near East Policy de cijfers en de profielen van de dodelijke slachtoffers aan Palestijnse kant op de Westelijke Jordaanoever die het doorgespeeld kreeg van de Israëliëse binnenlandse inlichtingendienst Shin Bet. Volgens deze cijfers vallen in de periode van 1 januari 2023 tot (vermoedelijk) 16 november 2023 395 Palestijnse doden op de Westelijke Jordaanoever. Shin Bet classificeert slechts 31 van deze slachtoffers als burgers. De overige dodelijke slachtoffers zijn onder meer relschoppers (89), die geen lid zijn van een terreurorganisatie maar die omkomen bij gewelddadige protesten of die de Israëliëse veiligheidsdiensten in de weg staan bij de arrestaties van geweldplegers. Liefst 179 Palestijnen komen volgens Shin Bet om bij 'troop clashes', waarbij de Israëliëse veiligheidsdiensten open gevechten aangaan met leden van terreurgroepen zoals Hamas of Lion's den of dodelijk geweld gebruiken tegen alleen handelende daders, zogeheten *lone wolves*. Daarnaast omschrijft Shin Bet 96 dodelijke Palestijnse slachtoffers als daders, die omkomen bij de uitvoering van een geplande gewelddaad.¹³⁵

Voorbeelden

- Op 11 mei 2023 ontstaat bij een inval van de Israëliëse veiligheidsdiensten in Nur Shams (Tulkarem) een vuurgevecht. Een Palestijnse omstander wordt geraakt en komt om.¹³⁶
- Op 11 oktober 2023 komen bij een aanval van Israëliëse kolonisten op Qusra, gelegen in Nablus, vier Palestijnen om. OCHA schrijft deze doden toe aan de Israëliëse veiligheidsdiensten.¹³⁷

¹³⁰ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹³¹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹³² OHCHR, 27/12/2023, p. 7, [url](#); OCHA-oPt, 19/05/2023, [url](#); OCHA-oPt, 11/08/2023, [url](#)

¹³³ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹³⁴ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹³⁵ The Washington Institute for Near East Policy, 16/11/2023, [url](#)

¹³⁶ OCHA-oPt, 19/05/2023, [url](#)

¹³⁷ OCHA-oPt, 11/10/2023, [url](#)

- Op 7 januari 2024 worden een Palestijnse vrouw met de Israëlische nationaliteit en een Palestijn uit West-Jeruzalem op de weg van Ramallah naar Nablus neergeschoten en komen om. De Palestijnse daders aanzagen hen voor kolonisten.¹³⁸

2.3.2. Israëlische slachtoffers

Van de 31 dodelijke Israëlische slachtoffers op de Westelijke Jordaanoever in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 registreert OCHA er 15 als kolonisten en 5 als leden van de veiligheidsdiensten.¹³⁹

Voorbeelden

- Op 7 april 2023 komen een Israëlische vrouw en haar twee dochters om het leven nadat ze neergeschoten worden op Road 57 in Tubas. Aangenomen wordt dat de schutter een Palestijn is.¹⁴⁰
- Op 30 mei 2023 nemen Palestijnse schutters een Israëlische kolonist onder vuur in Hermesh, gelegen tussen Jenin en Tulkarem. Het slachtoffer komt om.¹⁴¹
- Op 20 juni 2023 doden militanten van Hamas vier Israëlische kolonisten, waaronder twee kinderen, en verwonden vier anderen in de omgeving van de nederzetting Eli, gelegen in Nablus. Beide daders worden gevat en komen om.¹⁴²
- Op 6 juli 2023 doodt een Palestijnse schutter een Israëlische soldaat in de omgeving van de nederzetting Kedumim (Qalqilya). De dader komt om bij een hierop volgend vuurgevecht.¹⁴³
- Op 19 augustus 2023 komen in Huwwara (Nablus) twee Israëli's om nadat ze onder vuur genomen worden. Aangenomen wordt dat de schutter Palestijns is.¹⁴⁴
- Op 21 augustus 2023 doden Palestijnse schutters een Israëlische vrouw en verwonden een andere kolonist op route 60 ten zuiden van Hebron. De volgende dag worden twee verdachten aangehouden in Hebron.¹⁴⁵

2.4. De daders van het geweld

2.4.1. Israëlische veiligheidsdiensten

Van de 558 dodelijke Palestijnse slachtoffers die OCHA registreert in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 worden er 540 toegeschreven aan de Israëlische veiligheidsdiensten.¹⁴⁶

Van de 13.342 Palestijnse gewonden op de Westelijke Jordaanoever in de periode van 1 januari 2023 tot 9 februari 2024 schrijft OCHA de verantwoordelijkheid in 12.901 gevallen toe aan de Israëlische veiligheidsdiensten.¹⁴⁷

¹³⁸ OCHA-oPt, 04/02/2024, [url](#)

¹³⁹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁴⁰ OCHA-oPt 20/04/2023, [url](#)

¹⁴¹ OCHA-oPt, 02/06/2023, [url](#)

¹⁴² OCHA-oPt, 08/07/2023, [url](#) ; The New York Times, 20/06/2023, [url](#)

¹⁴³ OCHA-oPt, 2023, 29/07/2023, [url](#)

¹⁴⁴ OCHA-oPt, 28/08/2023, [url](#)

¹⁴⁵ OCHA-oPt, 28/08/2023, [url](#)

¹⁴⁶ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁴⁷ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

2.4.2. Israëlische kolonisten en burgers

Israëlische kolonisten zijn in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 verantwoordelijk voor de dood van 15 Palestijnse slachtoffers, volgens OCHA.¹⁴⁸

Van de 13.342 Palestijnse gewonden op de Westelijke Jordaanoever in de periode van 1 januari 2023 tot 9 februari 2024 schrijft OCHA de verantwoordelijkheid in 388 gevallen toe aan Israëlische kolonisten.¹⁴⁹

In de periode van 1 januari 2023 tot 26 september 2023 rapporteert OCHA 582 aanvallen waarbij Israëlische kolonisten Palestijnse eigendommen op de Westelijke Jordaanoever beschadigen. Daarnaast plegen Israëlische kolonisten 216 aanvallen waarbij Palestijnse slachtoffers gewond raken of omgebracht worden.¹⁵⁰ Na de terreuraanval van 7 oktober 2023 wijzigt de manier van rapportering en maakt OCHA deze cijfers niet langer stelselmatig bekend.

Volgens Human Right Watch neemt het geweld door Israëlische kolonisten tegen Palestijnse burgers en/of hun eigendommen op de Westelijke Jordaanoever aanzienlijk toe in 2023. Van één dergelijke aanval per dag in 2021, ging het naar twee per dag in 2022. Gedurende de eerste negen maanden van 2023 liep de frequentie van dergelijke aanvallen op tot drie per dag. Na 7 oktober 2023 vindt dergelijke geweldpleging tegen Palestijnse burgers en/of hun eigendommen op de Westelijke Jordaanoever vijf keer per dag plaats.¹⁵¹

Ook ACLED rapporteert in 2023 een toename van het politieke geweld door Israëlische kolonisten op de Westelijke Jordaanoever.¹⁵²

Voorbeelden

- Op 26 mei 2023 doodt een Israëlische kolonist een Palestijnse man die een nederzetting in Hebron binnenkwam. Volgens getuigen was het slachtoffer gewapend met een mes.¹⁵³
- Op 21 juni 2023 doen 300 à 400 kolonisten, vergezeld door Israëlische veiligheidsdiensten, een inval in Turmys'ayya (Ramallah). De Palestijnse bewoners van deze gemeenschap worden onder vuur genomen, fysiek belaagd en sommige woningen en andere eigendommen worden in brand gestoken. De Palestijnse inwoners verzetten zich door hun belagers met stenen te bekogelen. Bij de hierop volgende gewapende reactie van de veiligheidsdiensten komt één Palestijnse man om en raken 41 anderen gewond.¹⁵⁴ De inval is een vergeldingsactie voor de moorden op vier Israëlische kolonisten in Eli een dag tevoren (cf. supra).¹⁵⁵
- Op 4 augustus 2023 betreden Israëlische kolonisten Burqa (Ramallah) om er schapen te laten grazen. Bij Palestijns verzet hiertegen wordt geschoten en komt één Palestijn om. De Israëlische veiligheidsdiensten houden hierop volgend twee kolonisten aan.¹⁵⁶

2.4.3. Palestijnse militanten

Van de 31 dodelijke Israëlische slachtoffers die OCHA registreert op de Westelijke Jordaanoever in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 worden er 26 toegeschreven aan Palestijnse

¹⁴⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁴⁹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁵⁰ OCHA-oPt, 26/09/2023, [url](#)

¹⁵¹ HRW 11/01/2024, [url](#)

¹⁵² ACLED, 14/12/2023, [url](#)

¹⁵³ OCHA-oPt, 02/06/2023, [url](#)

¹⁵⁴ OCHA-oPt, 08/07/2023, [url](#)

¹⁵⁵ OCHA-oPt, 08/07/2023, [url](#)

¹⁵⁶ OCHA-oPt, 11/08/2023, [url](#)

burgers en 3 aan gewapende Palestijnse groepen. Bij twee dodelijke incidenten met Israëlische slachtoffers wordt het profiel van de daders betwist.¹⁵⁷

Van de 193 Israëlische gewonden op de Westelijke Jordaanoever en in Oost-Jeruzalem in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 schrijft OCHA er 183 tot aan Palestijnse burgers en 7 aan gewapende Palestijnse groepen.¹⁵⁸

ACLED rapporteert toenemend geweld van de kant van gewapende Palestijnse groepen op de Westelijke Jordaanoever in de periode van oktober 2022 tot september 2023. In het bijzonder IJ en aanverwante organisaties worden opvallend actiever. In de periode van oktober 2022 tot september 2023 worden zo'n 330 geweldfeiten aan hen toegeschreven. De Al-Aqsa martelarenbrigades en aanverwante organisaties plegen in deze periode 260 geweldfeiten, de Lions' Den een honderdtal. In vergelijking is het zestigtal geweldfeiten dat in deze periode aan Hamas en aanverwanten toegeschreven wordt relatief beperkt.¹⁵⁹

Volgens International Crisis Group (ICG) staat sinds 2021 een nieuwe generatie van Palestijnse verzetsorganisaties op in de Westelijke Jordaanoever, zoals de Jenin Brigades en de Lions' Den. Deze gewapende groepen, die zich politiek onafhankelijk opstellen van onder meer Fatah en Hamas, ontstaan als reactie op de talrijke search-and-arrest veiligheidsoperaties in Zone A-gebied op de Westelijke Jordaanoever.¹⁶⁰ Tegen het voorjaar van 2023 weten de Israëlische veiligheidsdiensten en de PA de militanten van deze organisaties grotendeels uit te schakelen, te arresteren of te coöpteren volgens ICG. Onder meer een grootschalige raid op het vluchtelingenkamp van Jenin in juli 2023 dient de Jenin Brigades een zware slag toe.¹⁶¹ Het hardhandige optreden van de Israëlische veiligheidsdiensten op de Westelijke Jordaanoever na 7 oktober 2023 zorgt er volgens International Crisis Group voor dat dergelijke groepen zich vanaf het najaar van 2023 opnieuw manifesteren, onder meer in Jenin en Tulkarem.¹⁶²

Eerder in 2023 bericht ICG reeds over de relatief beperkte slagkracht van de nieuwe generatie van gewapende Palestijnse groepen zoals Lions' Den en de Jenin Brigades.¹⁶³ Volgens International Crisis Group tellen de Jenin Brigades hooguit 200 militanten, hoofdzakelijk misnoegde leden van Fatah en IJ. Lions' Den telt hooguit honderd leden, hoofdzakelijk dissidenten van Fatah en leden van Hamas.¹⁶⁴ De strategie van deze groepen bestaat er hoofdzakelijk in om de Israëlische veiligheidsdiensten onder vuur te nemen bij de frequente invallen in zone A- gebied. Offensieve acties door deze gewapende groepen blijven beperkt tot occasionele kleinschalige aanvallen op buitenposten van het Israëlische leger en Israëlische kolonisten en op controleposten van de veiligheidsdiensten.¹⁶⁵ Weliswaar capteren deze groepen volgens International Crisis Group het misnoegen omtrent het status quo op de Westelijke Jordaanoever, maar blijven hun politieke agenda, organisatiestructuur en strategie vaag en onvoldragen.¹⁶⁶

Aan The New York Times verklaren drie leden dat Lions' Den in februari 2022 opgericht is. De Lions' Den telt tientallen gewapende strijders, behorende tot verschillende Palestijnse politieke partijen, die zonder een uitgesproken leider in verschillende subgroepen samenwerken, verklaren ze. Via publicaties op sociale media zoals TikTok, vergaart Lions' Den aanzienlijke populariteit onder de Palestijnse bevolking. Tegelijk rapporteert The New York Times dat het ledental van Lions' Den slinkt

¹⁵⁷ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁵⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁵⁹ ACLED, 14/12/2023, [url](#)

¹⁶⁰ ICG, 24/11/2023, [url](#)

¹⁶¹ ICG, 24/11/2023, [url](#)

¹⁶² ICG, 24/11/2023, [url](#)

¹⁶³ ICG, 17/04/2023, [url](#)

¹⁶⁴ ICG, 17/04/2023, [url](#)

¹⁶⁵ ICG, 17/04/2023, [url](#)

¹⁶⁶ ICG, 17/04/2023, [url](#)

van een zestigtal leden in september 2022 tot tien à dertig leden in maart 2023. Een aantal leden van de groep komt bij interventies van de Israëlische veiligheidsdiensten om. Een dertigtal andere leden geeft zich aan bij de PA en wordt gedurende een aantal maanden vastgehouden. Op deze manier verkrijgen ze bescherming tegen Israëlische vergelding.¹⁶⁷

Eerdere informatie over het ontstaan en het optreden van onder meer de Jenin Brigades en Lions' Den is opgenomen in de COI Focus Palestijns Gebied – Westelijke Jordaanoever – Veiligheidssituatie, gepubliceerd op 26 april 2023.¹⁶⁸

2.5. De aard van het geweld

2.5.1. Search-and-arrest veiligheidsoperaties

Volgens OCHA komen in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 214 Palestijnen om bij search-and-arrest veiligheidsoperaties waarbij de Israëlische veiligheidsdiensten geweld gebruiken bij aanhoudingen of met geweld reageren op weerwerk door Palestijnse militanten of burgers. De overgrote meerderheid van deze doden komt om bij de inzet van *live ammunition* door de Israëlische troepen. De meeste dodelijke slachtoffers bij deze search-and-arrest veiligheidsoperaties vallen in Jenin (30), het vluchtelingenkamp van Jenin (23), Nur Shams (22) en het vluchtelingenkamp van Tulkarem (19).¹⁶⁹ Het aantal gewonden bij deze search-and-arrest veiligheidsoperaties op de Westelijke Jordaanoever loopt in de periode van 1 januari 2023 tot 9 februari 2024 op tot 3.534. Vooral het gebruik van traangas (1.895) en *live ammunition* (953) veroorzaakt deze verwondingen.¹⁷⁰

Nog volgens OCHA vallen meer dan zeventig procent van de Palestijnse slachtoffers op de Westelijke Jordaanoever in de periode van 7 oktober 2023 tot 29 december 2023 bij search-and-arrest veiligheidsoperaties. Hierbij ontstaan regelmatig vuurgevechten tussen de Israëlische veiligheidsdiensten en gewapende Palestijnen, hoofdzakelijk in de provincies Jenin en Tulkarem. OCHA stipt tegelijk aan dat de helft van deze dodelijke slachtoffers valt bij veiligheidsoperaties waarbij dergelijke gewapende confrontaties uitblijven.¹⁷¹

In de periode van 1 januari 2023 tot 26 september 2023 rapporteert OCHA 2.642 search-and-arrest veiligheidsoperaties door de Israëlische veiligheidsdiensten op de Westelijke Jordaanoever.¹⁷² Na de terreuraanval van 7 oktober 2023 wijzigt de manier van rapportering en maakt OCHA deze cijfers niet langer stelselmatig bekend. Amnesty International rapporteert dat de frequentie van search-and-arrest veiligheidsoperaties op de Westelijke Jordaanoever na 7 oktober 2023 aanzienlijk toenam.¹⁷³

De VN-Veiligheidsraad rapporteert in de periode van 20 september 2023 tot 7 december 2023 een aanzienlijke toename van de frequentie en de intensiteit van de Israëlische veiligheidsoperaties op de Westelijke Jordaanoever.¹⁷⁴ Daarbij ontstaan hevige vuurgevechten tussen de Israëlische soldaten en politielui en gewapende Palestijnen. Vaak zetten Palestijnse militanten bij deze gevechten IED's (Improvised Explosive Devices) in. Bij zes gelegenheden voert het Israëlische leger

¹⁶⁷ The New York Times, 04/03/2023, [url](#)

¹⁶⁸ CGVS, 26/04/2023, p.11, 19-20, [url](#)

¹⁶⁹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁷⁰ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁷¹ OCHA-oPt, 29/12/2023, [url](#)

¹⁷² OCHA-oPt, 26/09/2023, [url](#)

¹⁷³ AI, 05/02/2024, [url](#)

¹⁷⁴ UN - Security Council, 14/12/2023, p. 5, [url](#)

luchtaanvallen uit.¹⁷⁵ Volgens de VN-Veiligheidsraad voeren de Israëlische veiligheidsdiensten in de periode van 7 oktober 2023 tot 7 december 2023 meer dan 1.700 veiligheidsoperaties uit op de Westelijke Jordaanoever.¹⁷⁶

Ook The New York Times rapporteert een feller optreden tegen militante activiteiten op de Westelijke Jordaanoever. In de periode van 7 oktober 2023 tot 30 januari 2024 arresteren de Israëlische veiligheidsdiensten meer dan 2.980 Palestijnen in de regio. Meer dan 1.350 van deze arrestanten zijn volgens het Israëlische leger betrokken bij Hamas.¹⁷⁷

Het Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) geeft aan dat de meeste dodelijke slachtoffers op de Westelijke Jordaanoever en in Oost-Jeruzalem in de periode 7 oktober – 20 november 2023 vallen bij confrontaties tussen de Israëlische veiligheidsdiensten en Palestijnen. Onder meer de veiligheidsoperaties in Palestijnse steden, inclusief bij de internationaalrechtelijk illegale vernielingen van woningen van Palestijnse burgers en het neerslaan van betogingen, eisen tal van doden.¹⁷⁸ Van de 209 dodelijke slachtoffers in de betreffende periode vallen er 146 in het kader van veiligheidsoperaties door de Israëlische veiligheidsdiensten. Minstens 24 van deze slachtoffers waren omstanders en in tal van andere veiligheidsincidenten traden de Israëlische veiligheidsdiensten volgens OHCHR onnodig of disproportioneel gewelddadig op.¹⁷⁹

Amnesty International rapporteert frequentere willekeurige aanhoudingen op de Westelijke Jordaanoever na 7 oktober 2023. Hierbij worden Palestijnse arrestanten uit de Westelijke Jordaanoever administratief vastgehouden. De mensenrechtenorganisatie heeft daarenboven verschillende getuigenissen verzameld van Palestijnse gedetineerden uit de Westelijke Jordaanoever die onmenselijke behandeling of foltering ondergingen.¹⁸⁰ Human Rights Watch bevestigt dat administratieve aanhoudingen, waarbij het gerechtelijk toezicht beperkt is of waarbij de aanklacht op geheime informatie gebaseerd is, na 7 oktober 2023 vaker voorkomen op de Westelijke Jordaanoever.¹⁸¹

Voorbeelden

- Op 10 april 2023 komt bij een search-and-arrest veiligheidsoperatie in het vluchtelingenkamp Aqabat Jaber (Jericho) een vijftienjarige Palestijn om. De Israëlische veiligheidsdiensten waren bij deze inval met stenen bekogeld.¹⁸²
- Op 10 mei 2023 doden de Israëlische veiligheidsdiensten bij een inval in Qabatiya (Jenin) twee Palestijnse mannen. Volgens het Israëlische leger beschoten de slachtoffers de soldaten.¹⁸³
- Op 13 mei 2023 doen de Israëlische veiligheidsdiensten, gebruikmakend van een Palestijnse bus, undercover een inval in het vluchtelingenkamp Balata (Nablus). Er ontstaat een vuurgevecht en twee Palestijnen komen om.¹⁸⁴
- Op 7 juli 2023 komen twee Palestijnen om bij een inval van de Israëlische veiligheidsdiensten in het historische stadsdeel van Nablus. De slachtoffers worden ervan verdacht Israëlische troepen beschoten te hebben.¹⁸⁵

¹⁷⁵ UN - Security Council, 14/12/2023, p. 5, [url](#)

¹⁷⁶ UN - Security Council, 14/12/2023, p. 5, [url](#)

¹⁷⁷ The New York Times, 30/01/2024, [url](#)

¹⁷⁸ OHCHR, 27/12/2023, p. 7, [url](#)

¹⁷⁹ OHCHR, 27/12/2023, p. 7, [url](#)

¹⁸⁰ AI, 08/11/2023, [url](#)

¹⁸¹ HRW, 22/11/2023, [url](#)

¹⁸² OCHA-oPt, 20/04/2023, [url](#)

¹⁸³ OCHA-oPt, 19/05/2023, [url](#)

¹⁸⁴ OCHA-oPt, 19/05/2023, [url](#)

¹⁸⁵ OCHA-oPt, 29/07/2023, [url](#)

- Op 10 augustus 2023 ontstaat een vuurgevecht na een inval door een Israëlische undercovereenheid in Nablus. Eén Palestijnse man komt om.¹⁸⁶
- Op 15 augustus 2023 komen twee Palestijnen om bij een search-and-arrest veiligheidsoperatie in het vluchtelingenkamp Aqabet Jaber, gelegen in Jericho.¹⁸⁷
- Op 5 september 2023 komt bij een search-and-arrest veiligheidsoperatie in het vluchtelingenkamp Nur Shams, gelegen in Tulkarem, een Palestijnse man om het leven.¹⁸⁸
- Op 19 oktober 2023 komen bij een search-and-arrest veiligheidsoperatie in het vluchtelingenkamp Nur Shams (Tulkarem) elf Palestijnen om. Volgens Israëlische media komt ook een Israëlische soldaat om het leven. Bij de inval ontstaat een vuurgevecht waarbij Palestijnse militanten explosieven gebruikten. Het Israëlische leger reageert onder meer met droneaanvallen.¹⁸⁹
- Op 22 november 2023 leidt een inval van de Israëlische veiligheidsdiensten in het vluchtelingenkamp van Tulkarem tot vuurgevechten en Israëlische luchtaanvallen. Zes Palestijnen komen om.¹⁹⁰
- Op 28 november 2023 ontstaan bij een search-and-arrest veiligheidsoperatie van het Israëlische leger in Tubas vuurgevechten. Een veertienjarige komt om.¹⁹¹
- Op 8 december 2023 komen bij een Israëlische inval in het vluchtelingenkamp van Al Far'a, gelegen in Tubas, zes Palestijnen om.¹⁹²
- Op 27 december 2023 voert het Israëlische leger een inval uit in het vluchtelingenkamp van Nur Shams (Tulkarem). Er ontstaan vuurgevechten en zes Palestijnen komen om.¹⁹³
- Op 2 januari 2024 komen bij een veiligheidsoperatie in Azzun (Qalqilya) vier Palestijnen om.¹⁹⁴
- Op 8 januari 2024 doden de Israëlische veiligheidsdiensten drie Palestijnen bij een undercoveractie in Tulkarem City.¹⁹⁵
- Op 30 januari 2024 dringen Israëlische undercoveragenten verkleed als medisch personeel het Ibn Sina hospitaal van Jenin binnen en doden er drie Palestijnse mannen. Volgens het Israëlische leger planden de slachtoffers aanslagen in Israël en verschuilden ze zich in het hospitaal.¹⁹⁶
- Op 7 februari 2024 ontstaat bij een veiligheidsoperatie van het Israëlische leger een vuurgevecht in het vluchtelingenkamp Nur Shams, gelegen in Tulkarem. Daarbij komen drie Palestijnen om het leven.¹⁹⁷

2.5.2. Luchtaanvallen

Volgens OCHA loopt het aantal dodelijke Palestijnse slachtoffers op de Westelijke Jordaanoever ten gevolge van het gebruik van *air-launched explosives* in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 op tot 41, waarvan 38 in de periode van 7 oktober 2023 tot 17 januari 2024.¹⁹⁸ Van deze dodelijke slachtoffers vallen er 13 in het vluchtelingenkamp van Tulkarem en 10 in Jenin.¹⁹⁹ De

¹⁸⁶ OCHA-oPt, 28/08/2023, [url](#)

¹⁸⁷ OCHA-oPt, 28/08/2023, [url](#)

¹⁸⁸ OCHA-oPt, 26/09/2023, [url](#)

¹⁸⁹ OCHA-oPt, 19/10/2023, [url](#)

¹⁹⁰ OCHA-oPt, 22/11/2023, [url](#)

¹⁹¹ OCHA-oPt, 28/11/2023, [url](#)

¹⁹² OCHA-oPt, 08/12/2023, [url](#)

¹⁹³ OCHA-oPt, 27/12/2023, [url](#)

¹⁹⁴ OCHA-oPt, 02/01/2024, [url](#)

¹⁹⁵ OCHA-oPt, 08/01/2024, [url](#)

¹⁹⁶ OCHA-oPt, 30/01/2024, [url](#)

¹⁹⁷ OCHA-oPt, 07/02/2024, [url](#)

¹⁹⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

¹⁹⁹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

luchtaanvallen blijven beperkt tot de noordelijke provincies Jenin, Tulkarem en Nablus.²⁰⁰ Volgens Haaretz zijn vooral extreemrechtse politieke partijen in Israël voorstander van luchtaanvallen, dit om het aantal slachtoffers bij de Israëlische veiligheidsdiensten bij rechtstreekse confrontaties met Palestijnse militanten te beperken.²⁰¹ Pas in de loop van 2023 opteert het Israëlische leger voor het eerst sinds de afloop van de tweede intifada in 2005 voor luchtaanvallen waarbij gevechtstoestellen van het Israëlische leger of drones doelwitten op de Westelijke Jordaanoever in het vizier nemen.²⁰²

Voorbeelden

- Op 19 juni 2023 worden gevechtshelikopters ingezet nadat Israëlische soldaten en agenten van de *border police* bij een arrestatie in Jenin op heftig weerwerk stoten. Bij de ontstane gevechten komen vijf Palestijnen om en raken 91 anderen gewond. Aan Israëlische kant raken zeven soldaten of agenten gewond.²⁰³
- Op 21 juni 2023 voert het Israëlische leger, eveneens voor het eerst sinds het einde van de tweede Intifada, een droneaanval uit op de Westelijke Jordaanoever. Hierbij komen in het vluchtelingenkamp van Jenin drie Palestijnse militanten om het leven.²⁰⁴ Volgens Haaretz illustreert deze aanval de bereidheid van de Israëlische overheid en het leger om agressievere tactieken ten hanteren in de regio.²⁰⁵
- Bij een grootschalige veiligheidsoperatie in Jenin op 3 juli 2023 voert het Israëlische leger verschillende droneaanvallen uit op een commandocentrum van de Jenin Brigades in het vluchtelingenkamp in de stad.²⁰⁶ Volgens The New York Times gaat het om de meest intense luchtaanvallen in de Westelijke Jordaanoever in twee decennia.²⁰⁷
- Op 19 oktober 2023 reageert het Israëlische leger op de ontstane vuurgevechten bij een inval in het vluchtelingenkamp Nur Shams met droneaanvallen.²⁰⁸
- Op 22 oktober 2023 voert de Israëlische luchtmacht een bombardement uit op een moskee in het vluchtelingenkamp van Jenin. Volgens het Israëlische leger houdt er zich een terreurcel bestaande uit militanten van IJ en Hamas houdt op. Twee Palestijnen komen om. Het is de eerste keer sinds de tweede Intifada dat een Israëlisch legervliegtuig een explosief dropt op een doelwit op de Westelijke Jordaanoever.²⁰⁹
- Op 25 oktober 2023 vuurt een Israëlische drone twee projectielen af op een groep Palestijnse mannen die Israëlische troepen onder vuur nemen bij een veiligheidsoperatie in het vluchtelingenkamp van Jenin. Drie Palestijnen komen om, twintig anderen raken gewond.²¹⁰
- Bij escalerend geweld na een inval in het vluchtelingenkamp van Jenin op 3 november 2023 voert het Israëlische leger verschillende luchtaanvallen uit.²¹¹
- Op 9 november 2023 neemt de Israëlische luchtmacht opnieuw een doelwit in het vluchtelingenkamp van Jenin in het vizier.²¹²

²⁰⁰ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²⁰¹ Haaretz, 23/06/2023, [url](#)

²⁰² The Guardian, 19/06/2023, [url](#) ; Al Jazeera, 21/06/2023, [url](#) ; The New York Times, 05/07/2023, [url](#) ; OCHA-oPt, 08/07/2023, [url](#)

²⁰³ The Guardian, 19/06/2023, [url](#)

²⁰⁴ Al Jazeera, 21/06/2023, [url](#) ; The New York Times, 05/07/2023, [url](#) ; OCHA-oPt, 08/07/2023, [url](#)

²⁰⁵ Haaretz, 23/06/2023, [url](#)

²⁰⁶ Reuters, 03/07/2023, [url](#)

²⁰⁷ The New York Times, 03/07/2023, [url](#)

²⁰⁸ OCHA-oPt, 19/10/2023, [url](#)

²⁰⁹ Haaretz, 22/10/2023, [url](#)

²¹⁰ Reuters, 25/10/2023, [url](#)

²¹¹ OCHA-oPt, 03/11/2023, [url](#)

²¹² Haaretz, 09/11/2023, [url](#)

- Bij een inval in het vluchtelingenkamp van Tulkarem op 14 november 2023 ontstaan vuurgevechten en voert het Israëlische leger luchtaanvallen uit. Zeven Palestijnen komen om.²¹³
- Vijf Palestijnse militanten komen op 18 november 2023 om bij een luchtaanval in Balata, nabij de stad Nablus. Volgens Palestijnse media is een vliegtuig van de Israëlische luchtmacht verantwoordelijk.²¹⁴
- Op 22 november 2023 leidt een inval van de Israëlische veiligheidsdiensten in het vluchtelingenkamp van Tulkarem tot vuurgevechten. Hierop voert het Israëlische leger luchtaanvallen uit. Zes Palestijnen komen om.²¹⁵
- Een inval in het vluchtelingenkamp van Jenin op 25 november 2023 leidt opnieuw tot vuurgevechten en luchtaanvallen. Vijf Palestijnen komen om. De schade aan de residentiële en andere infrastructuur in het vluchtelingenkamp is aanzienlijk.²¹⁶
- Op 29 november 2023 herhaalt dit scenario zich in het vluchtelingenkamp van Jenin. Er vallen vier dodelijke slachtoffers waaronder twee kinderen.²¹⁷
- Op 12 december 2023 voert het Israëlische leger bij een grootschalige inval in de stad Jenin en het daar gelegen vluchtelingenkamp een droneaanval uit. Vier van de vijf dodelijke slachtoffers bij deze inval komen hierbij om.²¹⁸
- Op 17 december 2023 voert het Israëlische leger een grootschalige raid uit in het vluchtelingenkamp van Tulkarem. Minstens vijf Palestijnen komen om, waarvan twee ten gevolge van droneaanvallen.²¹⁹
- Op 27 december 2023 voert het Israëlische leger een droneaanval uit na vuurgevechten bij een inval in het vluchtelingenkamp van Nur Shams (Tulkarem).²²⁰
- Minstens zeven Palestijnen, waaronder vier broers, komen op 6 januari 2024 om bij een luchtaanval in Jenin. Volgens Al Jazeera zijn de slachtoffers burgers.²²¹
- Op 17 januari 2024 komen vijf Palestijnse militanten om het leven bij een luchtaanval op een wagen in de omgeving van Balata.²²² Volgens het Israëlische leger is één van de slachtoffers Abdullah Abu Shalal, de commandant van een verzetsgroep uit de stad Nablus.²²³
- Dezelfde dag komen vijf Palestijnen om bij vuurgevechten en een daarop volgende luchtaanval in het vluchtelingenkamp van Tulkarem.²²⁴
- Na vuurgevechten die ontstaan na een inval voert het Israëlische leger op 20 februari 2024 twee droneaanvallen uit op het vluchtelingenkamp van Jenin.²²⁵
- Op 22 februari 2024 komen twee Palestijnen om en raken dertien anderen gewond bij een droneaanval op een voertuig in het vluchtelingenkamp van Jenin.²²⁶

²¹³ OCHA-oPt, 14/11/2023, [url](#)

²¹⁴ Reuters, 19/11/2023, [url](#)

²¹⁵ OCHA-oPt, 22/11/2023, [url](#)

²¹⁶ OCHA-oPt, 26/11/2023, [url](#)

²¹⁷ OCHA-oPt, 29/11/2023, [url](#)

²¹⁸ OCHA-oPt, 12/12/2023, [url](#)

²¹⁹ Al Jazeera, 17/12/2023, [url](#)

²²⁰ OCHA-oPt, 27/12/2023, [url](#)

²²¹ Al Jazeera, 07/01/2024, [url](#)

²²² Reuters, 17/01/2024, [url](#) ; OCHA-oPt, 17/01/2024, [url](#)

²²³ The New York Times, 17/01/2024, [url](#)

²²⁴ Reuters, 17/01/2024, [url](#) ; OCHA-oPt, 17/01/2024, [url](#)

²²⁵ OCHA-oPt, 21/02/2024, [url](#)

²²⁶ OCHA-oPt, 03/02/2024, [url](#)

2.5.3. De onderdrukking van protesten

OCHA rapporteert in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 zeven dodelijke Palestijnse slachtoffers bij demonstraties op de Westelijke Jordaanoever. Alle doden, zes volwassen mannen en één minderjarige jongen, komen om door het gebruik van *live ammunition*.²²⁷ In de periode van 1 januari 2023 tot 9 februari 2024 rapporteert OCHA 2.243 Palestijnse gewonden bij demonstraties op de Westelijke Jordaanoever. De overgrote meerderheid van deze gewonden raakt bevangen door traangas. Anderen worden getroffen door rubberen kogels of door geweervuur. De meerderheid van de gewonden valt bij demonstraties in Kafr Qaddum,²²⁸ traditioneel een dorp waar het optreden van de Israëliëse autoriteiten veel protest uitlokt.²²⁹ Nadere raadpleging van de dataset van OCHA wijst uit dat in de periode van 7 oktober 2023 tot 18 januari 2024 3 Palestijnse doden en 292 Palestijnse gewonden vallen bij betogingen op de Westelijke Jordaanoever.²³⁰

De VN-Veiligheidsraad maakt gewag van wijdverspreide betogingen op verschillende locaties in de Westelijke Jordaanoever in de periode van 20 september 2023 tot 7 december 2023. In het bijzonder na 7 oktober 2023 wordt betoogd, dit uit solidariteit met de inwoners van de Gazastrook.²³¹ Bij de confrontaties die in de context van deze betogingen ontstaan, doden de Israëliëse veiligheidsdiensten 48 Palestijnen, waaronder verschillende kinderen. De gerapporteerde slachtoffers vallen zowel tijdens deze betogingen als in de nasleep ervan.²³² Mogelijk verklaart de verschillende categorisering van de slachtoffers die in de nasleep van de betogingen vallen de discrepantie met de cijfers van OCHA (cf. supra).

Voorbeelden

- Op 7 en 8 oktober 2023 vinden op verschillende locaties in de Westelijke Jordaanoever solidariteitsbetogingen plaats met Gaza. Daarbij bekogelen Palestijnse betogers de veiligheidsdiensten met stenen. Bij de reacties van de Israëliëse veiligheidsdiensten op deze protesten komen elf Palestijnen om.²³³ De volgende dag wordt verder betoogd en raken honderden Palestijnen gewond.²³⁴

2.5.4. Veiligheidsoperaties in het vluchtelingenkamp van Jenin

Meer dan tien procent van de dodelijke slachtoffers aan Palestijnse kant in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 situeert OCHA in het vluchtelingenkamp van Jenin. De meerderheid (54) van deze 66 dodelijke slachtoffers komt om door het gebruik van *live ammunition* door de Israëliëse veiligheidsdiensten. Van deze dodelijke slachtoffers zijn er 44 volwassen mannen en 18 minderjarige jongens.²³⁵ Meer dan de helft (37) van de dodelijke slachtoffers valt in de periode voor 7 oktober 2023.²³⁶ Het aantal Palestijnse gewonden in het vluchtelingenkamp van Jenin in de periode van 1 januari 2023 tot 9 februari 2024 loopt op tot 374. Opvallend is dat rubberkogels slechts twee van deze verwondingen veroorzaken, terwijl deze munitie op andere locaties op de Westelijke Jordaanoever verhoudingsgewijs vaker ingezet wordt.²³⁷

²²⁷ OCHA-oPt, s.d., [url](#); OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²²⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²²⁹ Haaretz, 14/11/2021, [url](#)

²³⁰ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²³¹ UN - Security Council, 14/12/2023, p. 5, [url](#)

²³² UN - Security Council, 14/12/2023, p. 5, [url](#)

²³³ OCHA-oPt, 08/10/2023, [url](#)

²³⁴ OCHA-oPt, 09/10/2023, [url](#)

²³⁵ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²³⁶ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²³⁷ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

Jenin en in het bijzonder het in 1953 opgerichte vluchtelingenkamp in deze stad staat sinds lang als een verzetshaard bekend.²³⁸ Op een oppervlakte van minder dan één vierkante kilometer verblijven in dit vluchtelingenkamp wel 17.000 Palestijnen, doorgaans in verpauperde omstandigheden.²³⁹ Het heuvelachtige terrein en de relatieve afstand tot de Palestijnse machtscentra in Rammalah, Oost-Jeruzalem en Gaza bieden een voedingsbodem voor een cultuur van weerspanning en een reputatie van wetteloosheid.²⁴⁰ Naast Hamas en IJ manifesteren er zich de afgelopen jaren ook andere gewapende groepen, zoals onder meer de Jenin Brigades.²⁴¹

De voorbije jaren vormt het vluchtelingenkamp van Jenin een frequent doelwit voor de search-and-arrest veiligheidsoperaties door het Israëlische leger en de politie- en inlichtingendiensten.²⁴² Reeds voor de terreuraanval op 7 oktober 2023 treden de Israëlische veiligheidsdiensten frequenter op in Jenin en gebruiken doortastender politieke en militaire tactieken. Zo gebruikt het Israëlische leger op 19 juni 2023 voor het eerst sinds het einde van de tweede Intifada in 2005 gevechtshelikopters bij een veiligheidsoperatie op de Westelijke Jordaanoever. De gevechtshelikopters worden ingezet nadat Palestijnse militanten bij een search-and-arrest veiligheidsoperatie heftig weerwerk bieden. Bij de ontstane gevechten komen vijf Palestijnen om en raken 91 anderen gewond. Aan Israëlische kant raken zeven soldaten of agenten gewond.²⁴³ Op 21 juni 2023 voert het Israëlische leger een droneaanval uit op het vluchtelingenkamp van Jenin waarbij drie Palestijnse militanten omkomen.²⁴⁴ Van 3 tot 5 juli 2023 zet het Israëlische leger bij een militaire operatie tegen een commandocentrum van militanten in het vluchtelingenkamp van Jenin 2.000 grondtroepen in en voert luchtaanvallen uit. Minstens twaalf Palestijnen en één Israëlische soldaat komen om het leven. De sinds lang ongeziene schaal van deze inval doet 3.000 à 4.000 plaatselijke bewoners op de vlucht slaan.²⁴⁵ Het onderzoeksjournalistieknetwerk Bellingcat documenteert onder meer een nachtelijke droneaanval en een potentieel dodelijk incident met een bulldozer van het Israëlische leger bij deze veiligheidsoperatie.²⁴⁶ Volgens ICG dient deze inval de Jenin Brigades een zware slag toe.²⁴⁷

Op 22 oktober 2023 vormt een moskee in het vluchtelingenkamp van Jenin het doelwit voor een bombardement door de Israëlische luchtmacht. Militanten van IJ en Hamas verschuilen zich er volgens het Israëlische leger. Twee Palestijnen komen om.²⁴⁸ Drie dagen later komen drie Palestijnen om en raken twintig anderen gewond bij een droneaanval op het vluchtelingenkamp.²⁴⁹ Op 9 november 2023 komen bij een nieuwe inval in het vluchtelingenkamp zeven Palestijnen om. Het Israëlische leger verspreidt hierbij een folder waarin het de plaatselijke bevolking oproept haar steun aan terreurgroepen te staken.²⁵⁰ Een volgende inval op 25 november 2023 leidt andermaal tot vuurgevechten en luchtaanvallen, met vijf Palestijnse doden tot gevolg. De schade aan de residentiële en andere infrastructuur in het vluchtelingenkamp is aanzienlijk.²⁵¹ Op 29 november 2023 herhaalt dit scenario zich, met vier dodelijke slachtoffers (waaronder twee kinderen).²⁵² Op 30 november 2023 doodt het Israëlische leger bij een inval in het vluchtelingenkamp van Jenin Mohamed Zubeidi, de leider van de Jenin Brigades.²⁵³ Van 11 tot 14 december 2023 doet het

²³⁸ Al Jazeera, 20/06/2023, [url](#) ; The New York Times, 04/04/2023, [url](#)

²³⁹ The New York Times, 04/04/2023, [url](#)

²⁴⁰ The New York Times, 03/07/2023, [url](#)

²⁴¹ ACLED, 14/12/2023, [url](#)

²⁴² CGVS, 26/04/2023, [url](#) ; The New York Times, 05/07/2023, [url](#) ; Al Jazeera, 20/06/2023, [url](#)

²⁴³ The Guardian, 19/06/2023, [url](#) ; The New York Times, 05/07/2023, [url](#)

²⁴⁴ Al Jazeera, 21/06/2023, [url](#)

²⁴⁵ The Guardian, 05/07/2023, [url](#)

²⁴⁶ Bellingcat, 02/08/2023, [url](#)

²⁴⁷ ICG, 24/11/2023, [url](#)

²⁴⁸ Haaretz, 22/10/2023, [url](#)

²⁴⁹ Reuters, 25/10/2023, [url](#)

²⁵⁰ Haaretz, 09/11/2023, [url](#)

²⁵¹ OCHA-oPt, 26/11/2023, [url](#)

²⁵² OCHA-oPt, 29/11/2023, [url](#)

²⁵³ Haaretz, 30/11/2023, [url](#)

Israëlische leger een inval in Jenin en het daar gevestigde vluchtelingenkamp. Elf Palestijnen komen om en tientallen arrestaties worden verricht.²⁵⁴ Volgens The New York Times houden de veiligheidsoperaties in het vluchtelingenkamp in het laatste trimester van 2023 aan. In de periode van 7 oktober 2023 tot 26 december 2023 vinden volgens de Israëlische autoriteiten minstens 158 arrestaties plaats in Jenin. Volgens Palestijnse overheidsbeambten is dit aantal dubbel zo hoog.²⁵⁵ Inwoners van het vluchtelingenkamp geven aan dat de Israëlische veiligheidsdiensten agressiever te werk gaan dan tevoren. De voortdurende invallen door de Israëlische veiligheidsdiensten hebben daarenboven de elektriciteits- en watervoorziening, de straten en stegen en de riolering in het vluchtelingenkamp zwaar beschadigd. Volgens plaatselijke gemeenschapsleiders zoeken in de periode van eind oktober 2023 tot eind december 2023 zo'n tachtig procent van de kampbewoners tijdelijk toevlucht elders in de stad.²⁵⁶

Op 20 februari 2024 doodt een Israëlische undercover een Palestijnse man in zijn woning in het vluchtelingenkamp van Jenin. Hierop ontstaan vuurgevechten. De inzet van bulldozers door het Israëlische leger en twee droneaanvallen leiden tot aanzienlijke infrastructurele schade.²⁵⁷ Op 22 februari 2024 komen twee Palestijnen om en raken dertien anderen gewond bij een droneaanval op een voertuig in het vluchtelingenkamp van Jenin.²⁵⁸

2.5.5. Dodelijk geweld na geweldpleging door Palestijnse daders

Herhaaldelijk rapporteert OCHA in de verslagperiode geweldfeiten door Palestijnse daders met een fatale respons door de Israëlische veiligheidsdiensten tot gevolg.

Voorbeelden

- Op 1 april 2023 rijdt een Palestijnse man in op een controlepost van het Israëlische leger aan de ingang van Beit Ummar, gelegen in Hebron. Drie Israëlische soldaten raken gewond. De dader wordt neergeschoten en komt om.²⁵⁹
- Op 27 april 2023 poogt een Palestijnse man een Israëlische agent neer te steken in Salfit. Hij wordt neergeschoten en komt om.²⁶⁰
- Op 20 juli 2023 ontstaan onrusten wanneer Israëlische kolonisten, vergezeld door de Israëlische veiligheidsdiensten, Joseph's Tomb²⁶¹ in Nablus bezoeken. Palestijnse tegenstanders van dit bezoek gebruiken wapens en explosieven. De gewapende reactie van de Israëlische veiligheidsdiensten kost één Palestijnse man het leven, 73 anderen raken gewond.²⁶²
- Op 25 juli 2023 openen drie Palestijnse mannen in de omgeving van de poort Gerizim in Nablus het vuur op Israëlische soldaten. Hierop volgend schieten de soldaten terug en komen de drie daders om. De Israëlische soldaten blijven ongedeerd.²⁶³

²⁵⁴ The New York Times, 14/12/2023, [url](#) ; OCHA-oPt, 14/12/2023, [url](#)

²⁵⁵ The New York Times, 24/12/2023, [url](#)

²⁵⁶ The New York Times, 24/12/2023, [url](#) ; The New York Times, 14/12/2023, [url](#)

²⁵⁷ OCHA-oPt, 21/02/2024, [url](#)

²⁵⁸ OCHA-oPt, 23/02/2024, [url](#)

²⁵⁹ OCHA-oPt, 20/04/2023, [url](#)

²⁶⁰ OCHA-oPt, 05/05/2023, [url](#)

²⁶¹ De tombe van Jozef wordt door sommige joodse gelovigen beschouwd als de begraafplek van het gelijknamige bijbelpersonage. Volgens deze gelovigen is de patriarch Jozef, de zoon van Jakob en Rachel, na zijn overlijden in de omgeving van Nablus begraven. Pelgrimstochten door joodse gelovigen naar deze heilige plek vormen sinds lang een doorn in het oog van de Palestijnse bevolking. Onder meer jongeren uit het nabijgelegen vluchtelingenkamp Balata nemen aanstoot aan deze bezoeken door joodse gelovigen.

²⁶² OCHA-oPt, 29/07/2023, [url](#)

²⁶³ OCHA-oPt, 11/08/2023, [url](#)

- Op 31 augustus 2023 rijdt een Palestijnse man in op de controlepost Maccabim, gelegen nabij Ramallah. Eén Israëliische soldaat komt om, vier Israëli's en een Palestijnse jongen raken gewond. Korte tijd na het incident wordt de dader neergeschoten en komt om.²⁶⁴
- Op 9 september 2023 gooien Palestijnse daders stenen en molotovcocktails naar een uitkijktoren van het Israëliische leger nabij het vluchtelingenkamp Al Arrub, gelegen in Hebron. De Israëliische soldaten reageren en doden hierbij een Palestijnse jongen.²⁶⁵
- Op 12 januari 2024 doden de Israëliische veiligheidsdiensten drie Palestijnen, waaronder een zestienjarige, die binnendrongen in de Adora-nederzetting in de provincie Hebron. Eén Israëliische soldaat wordt neergeschoten en raakt gewond.²⁶⁶
- Op 14 januari 2024 doden de Israëliische veiligheidsdiensten twee Palestijnen die per wagen de Bet El-nederzetting (Al Bireh) naderen. Volgens Israëliische bronnen wilde het tweetal een molotovcocktail gooien.²⁶⁷

2.5.6. De inzet van IED's door Palestijnse militanten

Volgens OCHA komen in de periode van 1 januari 2023 tot 15 januari 2024 vijf leden van de Israëliische veiligheidsdiensten om op de Westelijke Jordaanoever.²⁶⁸ Het aantal gewonde Israëliische soldaten en politielui in deze periode loopt op tot 88.²⁶⁹ In Jenin komen in deze periode geen leden van de Israëliische veiligheidsdiensten om het leven, wel raken er acht gewond. In de provincie Nablus komen evenmin Israëliische soldaten of politielui om, wel raken zeven van hen gewond.²⁷⁰ De database van OCHA staat niet toe uit te maken hoeveel van deze slachtoffers gedood of gewond raken door het gebruik van IED's door Palestijnse militanten.²⁷¹

In de loop van 2023 berichten verschillende media over de capaciteit van Palestijnse militanten om krachtiger IED's aan te maken. Dit vermogen vormt herhaaldelijk de aanleiding voor het gespieerde optreden van de Israëliische veiligheidsdiensten op bepaalde locaties, doorgaans ten noorden van de Westelijke Jordaanoever. Zo raken op 19 juni 2023 acht Israëliische soldaten gewond in het vluchtelingenkamp van Jenin wanneer hun militaire voertuig door een IED getroffen wordt. Bij de evacuatie van deze gewonden zet het Israëliische leger gevechtshelikopters in.²⁷² Uiteindelijk raken bij dit incident vijf Israëliische legervoertuigen getroffen door explosieven en/of kogelinslagen, rapporteert Al Jazeera.²⁷³ Volgens Haaretz zet de verhoogde impact van de in Jenin geproduceerde explosieven het Israëliische leger onder druk om daadkrachtiger op te treden.²⁷⁴ De grootschalige raid van het Israëliische leger in het vluchtelingenkamp van Jenin van 3 tot 5 juli 2023 is onder meer bedoeld om laboratoria voor de aanmaak van explosieven te ontmantelen.²⁷⁵ Bij een inval in het vluchtelingenkamp van Jenin op 9 november 2023 ontmantelen gespecialiseerde eenheden van het Israëliische leger opnieuw tientallen IED's.²⁷⁶ Op 6 januari 2024 komt een vrouwelijke officier om en raken drie van haar collega's gewond wanneer hun legervoertuig getroffen wordt door een IED in Jenin.²⁷⁷

²⁶⁴ OCHA-oPt, 11/09/2023, [url](#)

²⁶⁵ OCHA-oPt, 26/09/2023, [url](#)

²⁶⁶ OCHA-oPt, 14/01/2024, [url](#)

²⁶⁷ OCHA-oPt, 14/01/2024, [url](#)

²⁶⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²⁶⁹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²⁷⁰ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²⁷¹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²⁷² The Times of Israel, 19/06/2023, [url](#)

²⁷³ Al Jazeera, 20/06/2023, [url](#)

²⁷⁴ Haaretz, 23/06/2023, [url](#)

²⁷⁵ The New York Times, 05/07/2023, [url](#)

²⁷⁶ Haaretz, 09/11/2023, [url](#)

²⁷⁷ OCHA-oPt, 07/01/2024, [url](#) ; Al Jazeera, 07/01/2024, [url](#)

2.5.7. Geweldpleging door Palestijnse daders op Israëliisch grondgebied

Dodelijke en gewonde slachtoffers die vallen in de context van de terreuraanval op 7 oktober 2023 en het daarop volgende gewapende conflict in Gaza zijn voornamelijk niet opgenomen in de database van OCHA. Dit gebeurt pas na een onafhankelijke verificatie van deze geweldfeiten.²⁷⁸ Volgens de VN-Veiligheidsraad doden militanten van Hamas en van andere gewapende organisaties bij deze terreuraanval meer dan 1.250 Israëli's en buitenlandse bezoekers ter plekke, waaronder 281 vrouwen, 33 kinderen en 321 leden van de veiligheidsdiensten.²⁷⁹ Volgens de Israëliische bronnen waarop de VN-Veiligheidsraad zich baseert blijven tientallen anderen vermist of zijn hun lichamen ongeïdentificeerd. Het aantal gewonden loopt op tot 6.200.²⁸⁰ Zo'n 250 anderen zijn ontvoerd en meegevoerd naar de Gazastrook.²⁸¹

Losstaand van de terreuraanval op 7 oktober 2023 rapporteert OCHA in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 acht dodelijke Israëliische slachtoffers in Israël. Zeven van deze doden zijn burgers, daarnaast wordt één lid van de veiligheidsdiensten omgebracht. Drie van deze dodelijke slachtoffers vallen in West-Jeruzalem, twee in Tel Aviv. Vijf van deze dodelijke slachtoffers zijn vrouwen, drie mannen.²⁸² In dezelfde periode rapporteert OCHA 78 Israëliische gewonden in Israël. Alle gewonde slachtoffers zijn burgers, waaronder zes kolonisten. Dertien gewonden vallen in de centraal gelegen Israëliische stad Ra'anana, elf in West-Jeruzalem en tien in Tel Aviv.²⁸³

Voorbeelden

- Op 5 augustus 2023 doodt een Palestijnse man uit Rummana (Jenin) een Israëliische politieagent en verwondt twee anderen in Tel Aviv. De dader wordt neergeschoten en komt om.²⁸⁴
- Op 30 november 2023 openen twee militanten van Hamas het vuur op een bushalte in West-Jeruzalem. Drie personen komen om, acht anderen raken gewond. Israëliische soldaten en een gewapende burger schieten de daders neer, beide komen om. De daders zijn van Oost-Jeruzalem afkomstig.²⁸⁵
- In Ra'anana vallen een dode en gewonden nadat een illegaal in Israël verblijvende Palestijnse werkmans uit Bani Na'im (Hebron) op 14 januari 2024 een vrouw neersteekt en vervolgens, gebruikmakend van verschillende voertuigen, inrijdt op voetgangers.²⁸⁶

²⁷⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²⁷⁹ UN - Security Council, 14/12/2023, pp. 2-3, [url](#)

²⁸⁰ UN - Security Council, 14/12/2023, pp. 2-3, [url](#)

²⁸¹ UN - Security Council, 14/12/2023, pp. 2-3, [url](#)

²⁸² OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²⁸³ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

²⁸⁴ OCHA-oPt, 11/08/2023, [url](#)

²⁸⁵ Reuters, 30/11/2023, [url](#) ; BBC, 30/11/2023, [url](#)

²⁸⁶ Haaretz, 15/01/2024, [url](#)

3. Bewegingsvrijheid

Volgens Freedom House vormen Israëlische controleposten, reisvergunningen en andere reisbeperkingen een ernstige belemmering voor de bewegingsvrijheid van de Palestijnse bevolking op de Westelijke Jordaanoever. Onder meer hun toegang tot de arbeidsmarkt, gezondheidszorg en onderwijs wordt gehinderd. Het administratieve proces waarmee reisvergunningen uitgereikt worden ontbeert een werkzame beroepsprocedure en vaak zijn weigeringen van reisvergunningen niet formeel gemotiveerd.²⁸⁷ Midden december 2023 zijn er 694 fysieke barrières die het vrije verkeer op de Westelijke Jordaanoever belemmeren. Van deze wegversperringen zijn er 49 opgericht na 7 oktober 2023.²⁸⁸ Daarnaast verdeelt de door de Israëlische autoriteiten opgerichte scheidingsmuur, die de Westelijke Jordaanoever van Israëlich grondgebied afzondert, Palestijnse gemeenschappen op de Westelijke Jordaanoever en verstoort de dienstverlening in de getroffen regio.²⁸⁹ Palestijnen uit Oost-Jeruzalem die gedurende langere tijd hun verblijfsadres verlaten, lopen daarenboven het risico dat hun verblijfsvergunning ingetrokken wordt.²⁹⁰ Om Oost-Jeruzalem te bezoeken hebben Palestijnen uit de Westelijke Jordaanoever een speciale reisvergunning nodig.²⁹¹

Human Rights Watch rapporteert dat de Israëlische autoriteiten in de loop van 2023 niet minder dan 645 controleposten of andere permanente obstakels bij verplaatsingen in stand houden op de Westelijke Jordaanoever. Daarenboven worden op uiteenlopende locaties op onvoorzienbare tijdstippen tijdelijke controleposten opgericht. De Israëlische veiligheidsdiensten die deze controleposten bemannen, verhinderen of belemmeren Palestijnse weggebruikers vaak de doorgang, terwijl Israëlische kolonisten ongehinderd mogen passeren.²⁹² In 2023 houdt de constructie van de Israëlische scheidingsmuur, die de Westelijke Jordaanoever van Israëlich grondgebied afzondert, aan. Deze constructie verhindert duizenden Palestijnen de toegang tot hun landbouwgronden. Duizenden anderen aan de westkant van deze muur raken geïsoleerd. Ze verblijven er zonder reisvergunning voor Israël en hun toegang tot hun eigendommen aan de oostkant van de scheidingsmuur is beperkt.²⁹³

Volgens OHCHR en OCHA leggen de Israëlische autoriteiten de Palestijnse bevolking van de Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem sinds 7 oktober 2023 vergaande en systematische beperkingen van hun bewegingsvrijheid op.²⁹⁴ Door middel van wegversperringen, aarden berm, betonblokken en tijdelijke controleposten verhinderen de Israëlische veiligheidsdiensten de meeste Palestijnse dorpen en steden toegang tot de voornaamste verbindingswegen in de regio.²⁹⁵ In andere gevallen zijn dergelijke wegversperringen door Israëlische kolonisten opgericht.²⁹⁶ Tal van de voornaamste controleposten op verkeersknooppunten blijven volgens OHCHR langdurig gesloten en vormen bij opening de aanleiding van vertragingen op transportroutes of stellen autobestuurders bloot aan het risico op aanhouding en/of mishandeling.²⁹⁷ De afsluiting van tal van verbindingswegen, in combinatie met de alomtegenwoordige aanwezigheid van de Israëlische veiligheidsdiensten en gewapende kolonisten in het straatbeeld, resulteert in de significante beperking van de mobiliteit van de Palestijnse bevolking. Hun toegang tot elementaire dienstverlening, zoals bijvoorbeeld medische noodhulp of andere medische zorg, is beperkt. De

²⁸⁷ Freedom House, 2024, [url](#)

²⁸⁸ Freedom House, 2024, [url](#)

²⁸⁹ Freedom House, 2024, [url](#)

²⁹⁰ Freedom House, 2024, [url](#)

²⁹¹ Freedom House, 2024, [url](#)

²⁹² HRW, 11/01/2024, [url](#)

²⁹³ HRW, 11/01/2024, [url](#) ; OCHA-oPt, 30/12/2022, [url](#)

²⁹⁴ OHCHR, 27/12/2023, p. 18, [url](#) ; OCHA-oPt, 08/10/2023, [url](#)

²⁹⁵ OHCHR, 27/12/2023, p. 18, [url](#)

²⁹⁶ OHCHR, 27/12/2023, p. 18, [url](#)

²⁹⁷ OHCHR, 27/12/2023, p. 18, [url](#)

beperkte transportmogelijkheden leiden in verschillende Palestijnse gemeenschappen tot voedseltekorten en prijsstijgingen.²⁹⁸ Omdat deze reisbeperkingen niet gelden voor Israëliische kolonisten zijn ze uitgesproken discriminatoir en kunnen volgens OHCHR als een vorm van collectieve bestraffing beschouwd worden.²⁹⁹ In Hebron is de Palestijnse bewoners van de H2-zone een avondklok opgelegd en zijn Palestijnse winkels gesloten.³⁰⁰ In Oost-Jeruzalem gelden strenge toegangsbeperkingen voor de toegang tot de historische stad en het aantal toegestane deelnemers aan het vrijdaggebed bij de Al-Aqsamoskee wordt beperkt.³⁰¹ Volgens OHCHR komen zeven Palestijnse weggebruikers om in de periode van 7 oktober tot 20 november 2023 nadat de Israëliische veiligheidsdiensten hen onder vuur nemen omdat ze bepaalde circulatieverboden niet respecteerden.³⁰²

Met behulp van een interactieve, regelmatig door middel van foto's en andere gegevens geactualiseerde kaart rapporteert OCHA over de controleposten en andere wegbarrières die de Israëliische autoriteiten op de Westelijke Jordaanoever oprichten.³⁰³ Eind augustus 2023, bijvoorbeeld, rapporteert OCHA 49 voortdurend bemande controleposten, 139 tijdelijk bemande controleposten en 304 wegversperringen, aarden bermen en toegangspoorten tot bepaalde wegen. Daarnaast tellen de VN 73 uitgegraven grachten, muren en wegversperringen. In de H2-zone van Hebron richten de Israëliische veiligheidsdiensten 80 bijkomende wegversperringen en hindernissen op. Deze continue belemmering van de bewegingsvrijheid verhoogt de humanitaire noden van de Palestijnse bevolking, ondermijnt hun vermogen om in het eigen levensonderhoud te voorzien en belemmert hun toegang tot onder meer gezondheidszorg en onderwijs; met een merkbare psychosociale impact op de getroffen gemeenschappen, zo stelt OCHA.³⁰⁴

De inperking van de bewegingsvrijheid van de bevolking van de Westelijke Jordaanoever, in combinatie met de stopzetting van de werkvergunningen van 170.000 Palestijnen, heeft volgens de Wereldbank een forse economische impact. Na 7 oktober 2023 daalt het Bruto Nationaal Product (BNP) van de Westelijke Jordaanoever met 22 procent.³⁰⁵

In het jaarrapport van 2022 noemt USDOS de vaste en tijdelijke controleposten van de Israëliische veiligheidsdiensten, de joodse nederzettingen en de Israëliische scheidingsmuur de voornaamste belemmeringen voor de bewegingsvrijheid van de Palestijnse bewoners van de Westelijke Jordaanoever.³⁰⁶ Volgens USDOS hebben deze beperkingen van de bewegingsvrijheid anno 2022 een impact op nagenoeg alle aspecten van het dagelijkse leven van de Palestijnse bevolking van de Westelijke Jordaanoever. Onder meer het bijwonen van huwelijken, begrafenissen en religieuze plechtigheden, de toegang tot landbouwgronden, de uitoefening van beroepsactiviteiten, de toegang tot onderwijs en de toegang tot hospitaalzorg worden belemmerd.³⁰⁷ USDOS stipt ook aan dat de sluiting van een aantal cruciale controleposten op de Westelijke Jordaanoever, vanwege veiligheidsredenen of vanwege joodse feestdagen, een aanzienlijke impact heeft op het vrije verkeer van personen. Zo resulteert de sluiting van de nabij Bethlehem gelegen controlepost Container bijvoorbeeld in de afsluiting van het zuiden van de Westelijke Jordaanoever van het noorden.³⁰⁸ De 29 controleposten in de H2-zone van Hebron vormen volgens USDOS een voortdurende

²⁹⁸ OHCHR, 27/12/2023, p. 18, [url](#)

²⁹⁹ OHCHR, 27/12/2023, p. 18, [url](#)

³⁰⁰ OHCHR, 27/12/2023, p. 19, [url](#)

³⁰¹ OHCHR, 27/12/2023, p. 19, [url](#)

³⁰² OHCHR, 27/12/2023, p. 7, [url](#)

³⁰³ OCHA-oPt, s.d, [url](#)

³⁰⁴ OCHA-oPt, 25/08/2023, [url](#)

³⁰⁵ World Bank, 02/2024, p. 3, [url](#)

³⁰⁶ USDOS, 20/03/2023, p. 54, [url](#)

³⁰⁷ USDOS, 20/03/2023, p. 57, [url](#)

³⁰⁸ USDOS, 20/03/2023, p. 57, [url](#)

belemmering van de bewegingsvrijheid van de 7.000 Palestijnen die er verblijven.³⁰⁹ Het gebruik van zo'n vijftig kilometer wegennetwerk op de Westelijke Jordaanoever is Palestijnen daarenboven ontzegd en/of enkel onder voorwaarden toegestaan.³¹⁰ Verder belemmeren volgens USDOS ook de uitgaansverboden die het Israëlische leger bij sommige veiligheidsoperaties instelt de bewegingsvrijheid van de Palestijnse bevolking op de Westelijke Jordaanoever.³¹¹ De toegang tot de Tempelberg in Jeruzalem wordt Palestijnen soms ontzegd omwille van veiligheidsredenen.³¹² Palestijnen die op de Westelijke Jordaanoever een identiteitskaart uitgereikt kregen, hebben een speciale vergunning van de Israëlische autoriteiten nodig om Oost-Jeruzalem te bezoeken.³¹³

---

³⁰⁹ USDOS, 20/03/2023, p. 57, [url](#)

³¹⁰ USDOS, 20/03/2023, p. 58, [url](#)

³¹¹ USDOS, 20/03/2023, p. 58, [url](#)

³¹² USDOS, 20/03/2023, p. 58, [url](#)

³¹³ OCHA-oPt, 30/12/2022, [url](#)

4. De vernieling van gebouwen en ontheemding

Over de vernielingen van gebouwen van Palestijnse eigenaars op de Westelijke Jordaanoever (inclusief Oost-Jeruzalem) en de daaruit volgende ontheemding rapporteert OCHA via een publieke database die sinds 2009 regelmatig geüpdatet wordt. OCHA registreert naast de vernieling van bewoonde en onbewoonde woningen ook de vernieling van handelspanden, opslagplaatsen, landbouwinfrastructuur, openbare voorzieningen, etc..³¹⁴ Volgens OCHA creëert het mogelijke verlies van woningen of faciliteiten om in het levensonderhoud te voorzien druk op de Palestijnse bewoners om bepaalde regio's te verlaten.³¹⁵ De data van OCHA wijzen uit dat de aantallen vernielde gebouwen van Palestijnse eigenaars de afgelopen jaren in stijgende lijn gaan. In 2017 was dit aantal beperkt tot 422. De daarop volgende jaren stijgt dit aantal onafgebroken tot 954 in 2022 en 1.171 in 2023. In de periode van 1 januari 2024 tot 14 februari 2024 gaan 173 gebouwen van Palestijnse eigenaars op de Westelijke Jordaanoever (inclusief Oost-Jeruzalem) tegen de grond.³¹⁶ Ook de ontheemding die de sloop van deze gebouwen teweeg brengt neemt toe. In 2022 leidt de vernieling van 954 bouwwerken tot de ontheemding van 1.032 Palestijnen. In 2023 raken bij de sloop van 1.171 gebouwen 2.261 Palestijnen ontheemd. In de eerste 44 dagen van 2024 leidt de sloop van 173 gebouwen tot de ontheemding van 400 Palestijnen.³¹⁷

Nadere raadpleging van de cijfers voor 2023 wijst uit dat 58 % van de vernielde gebouwen van Palestijnse eigenaars zich in Zone C bevindt, 22 % van deze gebouwen is in zone A of B gesitueerd, 20 % in Oost-Jeruzalem.³¹⁸ In de provincie Jeruzalem worden in 2023 364 gebouwen van Palestijnse eigenaars gesloopt, met de ontheemding van 737 Palestijnen tot gevolg. In de provincie Hebron gaat het om 179 gebouwen met 174 ontheemde Palestijnen tot gevolg. In de provincie Jenin zorgt de sloop van 162 constructies voor de ontheemding van 674 Palestijnen.³¹⁹

Na 7 oktober 2023 neemt het aantal vernielingen van gebouwen in Zone C- gebied en in Oost-Jeruzalem toe. Vaak wordt dergelijke infrastructuur gesloopt vanwege het ontbreken van door de Israëlische autoriteiten afgeleverde bouwvergunningen, die volgens OCHA nagenoeg onmogelijk te verkrijgen zijn.³²⁰ Ook de vernieling van woningen bij de veiligheidsoperaties van het Israëlische leger en de politiediensten leidt tot ontheemding, hoofdzakelijk in het vluchtelingenkamp van Jenin en, in mindere mate, in de vluchtelingenkampen Nur Shams en Tulkarem.³²¹ Daarnaast slopen de Israëlische veiligheidsdiensten woningen als strafmaatregel. Dergelijke collectieve bestraffing vindt na 7 oktober 2023 frequenter plaats. In de periode van 7 oktober 2023 tot 11 december 2023 gaat het om zestien woningen, met de ontheemding van 68 bewoners tot gevolg.³²² Een duizendtal Palestijnse herders en/of bedoeïenen raakt na 7 oktober 2023 ontheemd ten gevolge van toegangsverboden tot bepaalde regio's en toenemend geweld van de kant van Israëlische kolonisten.³²³

The New York Times rapporteert eind 2023 zware schade aan de openbare infrastructuur in het vluchtelingenkamp van Jenin ten gevolge van de herhaalde veiligheidsoperaties en luchtaanvallen

³¹⁴ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

³¹⁵ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

³¹⁶ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

³¹⁷ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

³¹⁸ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

³¹⁹ OCHA-oPt, s.d., [url](#)

³²⁰ OCHA-oPt, 25/01/2024, [url](#) ; OCHA-oPt, 11/12/2023, [url](#)

³²¹ OCHA-oPt, 25/01/2024, [url](#) ; OCHA-oPt, 11/12/2023, [url](#)

³²² OCHA-oPt, 25/01/2024, [url](#) ; OCHA-oPt, 11/12/2023, [url](#)

³²³ OCHA-oPt, 25/01/2024, [url](#) ; OCHA-oPt, 11/12/2023, [url](#)

door het Israëlische leger. De overgrote meerderheid van de kampbewoners zoekt volgens plaatselijke bronnen tijdelijk toevlucht elders in Jenin.³²⁴

---

³²⁴ The New York Times, 24/12/2023, [url](#)

Samenvatting

De veiligheidssituatie op de Westelijke Jordaanoever kenmerkt zich in de periode van januari 2023 tot februari 2024 door toenemend geweld en stijgende aantallen dodelijke slachtoffers aan Palestijnse kant, in het bijzonder sinds de terreuraanval van 7 oktober 2023 waarbij militanten van Hamas en medestanders militaire en burgerdoelwitten aanvallen in Zuid-Israël en tegelijk Israëlische steden met raketten bestoken. Het aantal dodelijke Palestijnse slachtoffers bij veiligheidsincidenten op de Westelijke Jordaanoever loopt in 2023 op tot 509 en blijft in het begin van 2024 op een vergelijkbaar hoog niveau. Vooral na 7 oktober 2024 loopt het aantal dodelijke slachtoffers op, tot respectievelijk 129 en 117 Palestijnse doden in oktober en november 2023. Ook het aantal Israëlische slachtoffers op de Westelijke Jordaanoever neemt toe en stijgt in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 tot 31 doden, waarvan 15 kolonisten en 5 leden van de veiligheidsdiensten.

De overgrote meerderheid van de veiligheidsincidenten met dodelijke afloop aan Palestijnse kant in 2023 en begin 2024 zijn gesitueerd in het noorden van de Westelijke Jordaanoever. Met name in het vluchtelingenkamp van Jenin, de stad Jenin, de stad Nablus en in andere vluchtelingenkampen leidt het optreden van de Israëlische veiligheidsdiensten herhaaldelijk tot dodelijke slachtoffers. OCHA omschrijft de overgrote meerderheid van de dodelijke Palestijnse slachtoffers als burgerdoden. Volgens de Israëlische veiligheidsdienst Shin Bet daarentegen betreft het hoofdzakelijk militanten of personen die zich verzetten tegen veiligheidsoperaties. Van de 558 dodelijke Palestijnse slachtoffers die OCHA registreert in de periode van 1 januari 2023 tot 17 januari 2024 schrijft het er 540 toe aan de Israëlische veiligheidsdiensten en 15 aan Israëlische kolonisten. Van de kant van gewapende Palestijnse groepen op de Westelijke Jordaanoever rapporteert ACLED toenemend geweld in de periode van oktober 2022 tot september 2023. In het bijzonder Islamic Jihad en aanverwante organisaties houdt ACLED hiervoor verantwoordelijk. International Crisis Group wijst op de relatief beperkte slagkracht en organisatieniveau van de nieuwe generatie van Palestijnse militante organisaties zoals Lions' Den en Jenin Brigades.

Vooral de frequente search-and-arrest veiligheidsoperaties door de Israëlische troepen en politiediensten leiden in de verslagperiode tot dodelijke slachtoffers aan Palestijnse kant, in het bijzonder in de noordelijke provincies Jenin, Tulkarem en Nablus. De gehanteerde militaire en politionele strategieën hierbij zijn driester en de veiligheidsoperaties houden langer aan dan in voorgaande jaren, met meer dodelijke slachtoffers tot gevolg. Zo voert het Israëlische leger in 2023 voor het eerst sinds het einde van de tweede Intifada in 2005 op verschillende locaties in deze regio's luchtaanvallen uit, hoofdzakelijk met drones. Vooral in het vluchtelingenkamp van Jenin leiden deze herhaalde veiligheidsoperaties en droneaanvallen tot vergaande infrastructuurle schade en dwingen lokale bewoners (tijdelijk) te vluchten.

De levensomstandigheden op de Westelijke Jordaanoever worden verder gekenmerkt door veiligheidsmaatregelen die de bewegingsvrijheid van de Palestijnse bevolking ernstig belemmeren. Vooral sinds 7 oktober 2023 gelden vergaande en systematische beperkingen van de bewegingsvrijheid. Deze maatregelen hebben een aanzienlijke economische en psychosociale impact. Ook de vernielingen van gebouwen van Palestijnse eigenaars op de Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem vinden in de verslagperiode in toenemende mate plaats, met ontheemding tot gevolg.

Bibliografie

Geschreven en audiovisuele bronnen

- Al Jazeera, *At least nine Palestinians, two Israelis killed in West Bank violence*, 07/01/2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/1/7/human-remains-scattered-as-israeli-drone-targets-west-banks-city-of-jenin> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Al Jazeera, *Inside the Lions' Den: Will Palestinian resistance keep growing?*, 11/11/2022, <https://www.aljazeera.com/features/2022/11/11/inside-the-lions-den-where-is-palestinian-resistance-headed> [geraadpleegd op 08/03/2023]
- Al Jazeera, *Israel drone attack kills 3 in occupied West Bank car attack*, 21/06/2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/6/21/israel-air-strike-hits-suspicious-vehicle-in-west-bank-attack#:~:text=A%20deadly%20Israeli%20drone%20attack,late%20Wednesday%20in%20the%20attack.> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Al Jazeera, *Israel legalizes nine settler outposts in occupied West Bank*, 13/02/2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/2/13/israel-grants-authorisation-to-nine-settlements-in-west-bank> [geraadpleegd op 10/03/2023]
- Al Jazeera, *Israel passes controversial pro-settler budget*, 24/05/2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/5/24/good-for-all-israel-passes-controversial-pro-settler-budget> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Al Jazeera, *Israeli military uses drones to kill Palestinians in West Bank's Tulkarem*, 17/12/2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/12/17/israeli-military-uses-drones-to-kill-palestinians-in-west-banks-tulkarem> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Al Jazeera, *Palestinian Authority President Abbas fires occupied West Bank governors*, 11/08/2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/8/11/palestinian-authority-president-abbas-fires-occupied-west-bank-governors> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Al Jazeera, *Palestinian President Mahmoud Abbas names ally as new PM*, 10/03/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/3/10/palestinian-president-mahmoud-abbas-names-ally-as-new-pm> [geraadpleegd op 12/01/2023]
- Al Jazeera, *Why does Israel keep raiding the Jenin refugee camp*, 20/06/2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/6/20/why-does-israel-keep-raiding-the-jenin-refugee-camp> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Amnesty International (AI), *Amnesty International Report 2022/23; The State of the World's Human Rights; Israel And Occupied Palestinian Territories 2022*, 27/03/2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2089539.html> [geraadpleegd op 31/03/2023]
- Amnesty International (AI), *Israel/OPT: Horrifying cases of torture and degrading treatment of Palestinian detainees amid spike in arbitrary arrests*, 08/11/2023, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/11/israel-opt-horrifying-cases-of-torture-and-degrading-treatment-of-palestinian-detainees-amid-spike-in-arbitrary-arrests/> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Amnesty International (AI), *Shocking spike in use of unlawful lethal force by Israeli forces against Palestinians in the occupied West Bank*, 05/02/2024, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/02/shocking-spike-in-use-of-unlawful-lethal-force-by-israeli-forces-against-palestinians-in-the-occupied-west-bank/#:~:text=With%20the%20world's%20eyes%20fixed,and%20arrest%20raids%2C%20and%20denying> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *The Resurgence of Armed Groups in the West Bank and Their Connections to Gaza*, 14/12/2023, <https://acleddata.com/2023/12/14/the-resurgence-of-armed-groups-in-the-west-bank-and-their-connections-to-gaza/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

- Arte, *La répartition en trois zones de la Cisjordanie*, 17/09/2015, <https://info.arte.tv/fr/la-repartition-en-trois-zones-de-la-cisjordanie> [geraadpleegd op 12/01/2023]
- BBC News, *Gaza 'soon without fuel, medicine and food' - Israel authorities*, 09/10/2023, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67051292> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- BBC News, *Israel says troops are in centre of Khan Younis*, 05/12/2023, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67629360> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- BBC News, *Palestinian territories profile – Overview*, 10/12/2014, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14630174> [geraadpleegd op 12/01/2023]
- BBC News, *Palestinians attack biblical figure Joseph's Tomb in West Bank*, 11/04/2022, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-61040362> [geraadpleegd op 29/03/2023]
- BBC News, *Three Israelis killed by Palestinian gunmen at Jerusalem bus stop*, 30/11/2023, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67575684> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- BBC News, *UN Envoy hits Israel 'apartheid'*, 23/02/2007, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6390755.stm [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Bellingcat, *Jenin: Open source insights on Israel's July raids*, 02/08/2023, <https://www.bellingcat.com/news/2023/08/02/jenin-open-source-insights-on-israels-july-raids/> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Brookings, *Palestinian reconciliation and the potential of transitional justice*, 25/03/2019, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/03/Palestinian_Reconciliation_Transitional_Justice_English.pdf [geraadpleegd op 12/01/2023]
- Commissariaat –generaal voor Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS), *COI Focus. Palestijns Gebied – Westelijke Jordaanoever. Veiligheidssituatie*, 26/04/2023, https://www.cgvs.be/sites/default/files/rapporten/coi_focus_westelijke_jordaanoever_-_veiligheidssituatie_20230426.pdf [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Morgen, *Joodse kolonisten grijpen hun kans met buitenposten op de Westoever: 'Soldaten keken lachend toe'*, 25/01/2024, <https://www.demorgen.be/nieuws/joodse-kolonisten-grijpen-hun-kans-met-buitenposten-op-de-westoever-soldaten-keken-lachend-toe~b4fbc129/> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Extreemrechtse kolonisten grijpen de macht in Israël*, 29/12/2022, https://www.standaard.be/cnt/dmf20221228_97872091 [geraadpleegd op 10/03/2023]
- De Standaard, *Extreemrechtse regering Netanyahu wakkert brand op Westoever aan*, 28/02/2023, https://www.standaard.be/cnt/dmf20230227_98148668 [geraadpleegd op 10/03/2023]
- De Standaard, *Houthi-rebellen laten zien dat ze niet bang zijn van escalatie: "Ze zijn veel snuggerder dan het Westen denkt"*, 15/01/2024, https://www.standaard.be/cnt/dmf20240115_95610386 [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Israëliësch parlement keurt controversiële wetswijziging goed die rechterlijke macht inperkt*, 24/07/2023, https://www.standaard.be/cnt/dmf20230724_94505111 [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Kalashnikovs en granaten in Al-Shifa-ziekenhuis, maar nog geen bewijs van groot tunnelcomplex*, 16/11/2023, https://www.standaard.be/cnt/dmf20231116_96366847 [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Laatste 'veilige' stad van Gaza in het vizier van het Israëlische leger*, 06/02/2023, https://www.standaard.be/cnt/dmf20240205_97591599#:~:text=Isra%C3%ABlische%20grondoperaties%20in%20Gaza&text=Volgens%20het%20Institute%20for%20the,zouden%20zijn%20voor%20het%20oorlogsgeweld [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Massaal protest en interne onrust: Nethanyahu krijgt al felle tegenwind*, 23/01/2023, https://www.standaard.be/cnt/dmf20230122_98250735 [geraadpleegd op 10/03/2023]

- De Standaard, *Na de zware Houthis-aanvallen van dinsdag was het geduld van Biden op*, 12/01/2024, https://www.standaard.be/cnt/dmf20240112_93446564 [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Netanyahu duwt zijn plan door, en brengt Israël naar rand van afgrond*, 24/07/2023, https://www.standaard.be/cnt/dmf20230724_97130442 [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Netanyahu probeert kwakkelkoers te herstellen met oorlogskabinet*, 11/10/2023, https://www.standaard.be/cnt/dmf20231011_97245399 [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Nieuw kabinet Israël veegt internationaal recht onder de mat*, 30/12/2022, https://www.standaard.be/cnt/dmf20221230_96981453 [geraadpleegd op 10/03/2023]
- De Standaard, *Ontslag Palestijnse premier is eerste zet met oog op naoorlogs Gaza*, 26/02/2024, https://www.standaard.be/cnt/dmf20240226_97213752 [geraadpleegd op 05/02/2024]
- De Standaard, *Zesdaagse oorlog aan basis schending mensenrechten*, 05/06/2007, https://www.standaard.be/cnt/dmf05062007_114 [geraadpleegd op 05/02/2024]
- European Commission, European Civilian Protection and Humanitarian Aid Operations, *Palestine factsheet*, s.d., https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/middle-east-and-northern-africa/palestine_en [geraadpleegd op 06/03/2023]
- European Council on Foreign Relations (ECFR), *Mapping Palestinian Politics: Geography, Occupied Palestinian Territory*, ongedateerd, https://ecfr.eu/special/mapping_palestinian_politics/opt/ [geraadpleegd op 12/01/2023]
- European Union Institute for Security Studies (EUISS), *Israeli-Palestinian security cooperation: what next?*, Issue Alert n°12, 05/2017, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Alert_12_Israel_and_Palestine.pdf [geraadpleegd op 12/01/2023]
- Freedom House, *Freedom in the World 2024 - West Bank**, 2024, <https://freedomhouse.org/country/west-bank/freedom-world/2024> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Freedom House, *Freedom in the World 2022 - West Bank**, 24/02/2022, <https://freedomhouse.org/country/west-bank/freedom-world/2022> [geraadpleegd op 29/03/2023]
- Government of Israel, *Coordination of Government Activities in the Territories*, 25/05/2020, <https://www.gov.il/en/departments/about/aboutcoqat> [geraadpleegd op 12/01/2023]
- Haaretz, *Abbas names confidant as new PLO Secretary General amid growing divisions*, 26/05/2022, <https://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/2022-05-26/ty-article/.premium/abbas-names-confidant-as-plo-secretary-general/00000181-0183-d090-abe1-e5bf28a70000> [geraadpleegd op 07/03/2023]
- Haaretz, *At Least Ten Palestinians Killed, 20 Injured, in Israeli Army Daytime West Bank Airstrike*, 09/11/2023, <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-11-09/ty-article/.premium/israeli-forces-conduct-daytime-airstrike-in-west-bank-at-least-seven-palestinians-killed/0000018b-b397-dea2-a9bf-f39f87b80000> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Haaretz, *Far-right Israeli minister lays groundwork for doubling West Bank settler population*, 18/05/2023, <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-05-18/ty-article/.premium/far-right-israeli-minister-lays-groundwork-for-doubling-west-bank-settler-population/00000188-2de6-d6e4-ab9d-ed74a3e0000> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Haaretz, *IDF Kills Senior Islamic Jihad Commander, Arrest 17 Palestinians in West Bank Operation*, 30/11/2023, <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-11-30/ty-article/.premium/idf-kills-senior-islamic-jihad-commander-arrest-17-in-west-bank-operation/0000018c-1c94-d9ef-abcd-1eb5c1940000> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- Haaretz, *Israel Uses Warplane to Strike in West Bank for First Time Since 2000s*, 22/10/2023, <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-10-22/ty-article/.premium/israel-uses-warplane-to-strike-in-west-bank-for-first-time-since-2000s/0000018b-56c3-d02b-a3db-ffdf22400000> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Haaretz, *Israeli Army Flexes Muscles With Drone Strike, but Remains Feeble Against Settler Rampages*, 23/06/2023, <https://www.haaretz.com/israel-news/2023-06-23/ty-article/.premium/israeli-army-flexes-muscles-with-drone-strike-but-remains-feeble-against-settler-rampages/00000188-e47b-d5fc-ab9d-f7bfd4b0000> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Haaretz, *Palestinian President Abbas Fires 12 PA Governors in West Bank, Gaza*, 10/08/2023, <https://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/2023-08-10/ty-article/.premium/palestinian-president-abbas-fires-12-pa-governors-in-west-bank-gaza/00000189-df75-d8ec-a3bb-ff7fa50a0000> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Haaretz, *The Palestinian Village Where the Intifada Never Ended*, 14/11/2021, <https://www.haaretz.com/israel-news/2021-11-14/ty-article-magazine/.premium/the-palestinian-village-where-the-intifada-never-ended/0000017f-e4e8-d804-ad7f-f5fad7910000> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Haaretz, *Woman Killed, 17 Wounded in Terror Attack in Central Israeli City of Ra'anana*, 15/01/2024, <https://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-15/ty-article/at-least-19-wounded-in-ramming-and-stabbing-in-central-israeli-city-of-raanana/0000018d-0cf3-db13-afdd-7df707d80000> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Hitman G., *The Fatah-Hamas rift: An analysis of failed negotiations*, 2022, State University of New York Press

Human Rights Watch (HRW), *A Threshold Crossed; Israeli Authorities and the Crimes of Apartheid and Persecution*, 04/2021, https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution#_ftn1 [geraadpleegd op 12/01/2023]

Human Rights Watch (HRW), *EU buries head deeper in sand over Israel's apartheid*, 09/02/2023, <https://www.hrw.org/news/2023/02/09/eu-buries-head-deeper-sand-over-israels-apartheid> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Human Rights Watch (HRW), *Israel: starvation used as weapon of war in Gaza*, 18/12/2023, <https://www.hrw.org/news/2023/12/18/israel-starvation-used-weapon-war-gaza> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Human Rights Watch (HRW), *Two Authorities, One Way, Zero Dissent Arbitrary Arrest and Torture Under the Palestinian Authority and Hamas*, 19/10/2018, https://www.ecoi.net/en/file/local/2012036/3175_1540392577_palestine1018-web4.pdf [geraadpleegd op 12/01/2023]

Human Rights Watch (HRW), *While a Fire Rages in Gaza, the West Bank Smolders*, 22/11/2023, <https://www.hrw.org/news/2023/11/22/while-fire-rages-gaza-west-bank-smolders> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Human Rights Watch (HRW), *World Report 2024 - Israel and Palestine*, 11/01/2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103159.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Institut Medea, *Processus de paix d'Oslo*, s.d., <https://web.archive.org/web/20160821070538/http://www.medeabe.fr/themes/conflict-israelo-arabe/processus-de-paix-doslo/> [geraadpleegd op 12/01/2023]

International Crisis Group (ICG), *The New Generation of Palestinian Armed Groups: A Paper Tiger?*, 17/04/2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/new-generation-palestinian-armed> [geraadpleegd op 05/02/2024]

International Crisis Group (ICG), *Tracking conflict worldwide: Israel/Palestine*, 05/2023, [https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/database?location\[\]=91](https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/database?location[]=91) [geraadpleegd op 10/01/2024]

International Crisis Group (ICG), *With All Eyes on Gaza, Israel Tightens Its Grip on the West Bank*, 24/11/2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena/israelpalestine/all-eyes-gaza-israel-tightens-its> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Le Monde, *Récit d'un assaut israélien meurtrier dans le camp de réfugiés de Jénine, le plus sanglant depuis vingt ans en Cisjordanie*, 27/01/2023, https://www.lemonde.fr/international/article/2023/01/27/a-jenine-recit-d-un-assaut-israelien-meurtrier_6159551_3210.html [geraadpleegd op 14/04/2023]

Middle East Research and Information Project (MERIP), *Securing Oslo, The Dynamics of Security Coordination in the West Bank*, 2013, n° 269, <https://merip.org/2014/01/securing-oslo/> [geraadpleegd op 12/01/2023]

Ministerie van Buitenlandse Zaken - Netherlands, *Algemeen ambtsbericht Palestijnse Gebieden*, 30/04/2022, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2072855/aab-palestijnse-gebieden-april-2022.pdf> [geraadpleegd op 12/01/2023]

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *The human rights situation in the occupied West Bank including East Jerusalem; 7 October - 20 November 2023*, 27/12/2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2102656/2023-12-27-Flash-Report.pdf> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Orient XXI, *Chronologie des accords d'Oslo 1991-2000*, 13/09/2013, <https://orientxxi.info/documents/chronologies/chronologie-des-accords-d-oslo-1991-2000,0342> [geraadpleegd op 12/01/2023]

Palestinian Central Bureau of Statistics, *Indicators*, 2022, https://www.pcbs.gov.ps/site/lang_en/881/default.aspx#Population [geraadpleegd op 12/01/2023]

Peace Now, *Number of settlers by year*, 2024, <https://peacenow.org.il/en/settlements-watch/settlements-data/population> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Peace Now, *Settlement watch – Population*, 2024, <https://peacenow.org.il/en//category/settlements> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Peace Now, *Unmatched Surge in Settlement Activity in the West Bank Since the Onset of the Gaza War*, 04/01/2022, <https://peacenow.org.il/en/unmatched-surge-in-settlement-activity-in-the-west-bank-since-the-onset-of-the-gaza-war> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Biden again tells Netanyahu that Rafah civilians must be protected*, 16/02/2024, <https://www.reuters.com/world/middle-east/biden-again-tells-netanyahu-that-rafaq-civilians-must-be-protected-2024-02-16/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Biden, Netanyahu pledge to work toward Israeli-Saudi normalization*, 21/09/2023, <https://www.reuters.com/world/middle-east/biden-netanyahu-discuss-saudi-normalization-iran-2023-09-20/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Israel kills 5 Palestinian fighters in West Bank air strike*, 19/11/2023, <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-strike-west-bank-refugee-camp-kills-five-medics-2023-11-17/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Israel kills 9 Palestinians in West Bank air strikes –medics*, 17/01/2024, <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-military-says-it-eliminated-terrorist-cell-west-banks-balata-camp-2024-01-17/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Israel to pull some troops from Gaza as war enters new phase*, 01/01/2024, [https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-pull-some-troops-gaza-war-enters-new-phase-2024-01-01/#:~:text=JERUSALEM%2C%20Jan%20%20\(Reuters\).year%2C%20an%20Israeli%20official%20said](https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-pull-some-troops-gaza-war-enters-new-phase-2024-01-01/#:~:text=JERUSALEM%2C%20Jan%20%20(Reuters).year%2C%20an%20Israeli%20official%20said) [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Israeli drone strike in West Bank kills three Palestinians, officials say*, 25/10/2023, <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-drone-strikes-palestinians-during-west-bank-raid-military-says-2023-10-25/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Israeli troops and drones hit Jenin in major West Bank operation*, 03/07/2023, <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-forces-strike-west-bank-city-palestinians-say-one-killed-2023-07-02/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Mohammed bin Salman says Saudi Arabia is getting 'closer' to Israel normalization*, 21/09/2023, <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-crown-prince-says-getting-closer-israel-normalization-fox-interview-2023-09-20/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

Reuters, *Two Hamas gunmen open fire at Jerusalem bus stop, killing three*, 30/11/2023, <https://www.reuters.com/world/middle-east/shooting-attack-jerusalem-wounds-least-6-ambulance-service-2023-11-30/> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *A history of settler violence in the West Bank*, 08/02/2024, <https://www.economist.com/the-economist-explains/2024/02/08/a-history-of-settler-violence-in-the-west-bank> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *A new tragedy shows anarchy rules in Gaza*, 28/02/2024, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/02/29/a-new-tragedy-shows-anarchy-rules-in-gaza> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *A short history of the Arab-Israeli conflict*, 18/10/2023, <https://www.economist.com/graphic-detail/2023/10/18/a-short-history-of-the-arab-israeli-conflict> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *America, Israel and Saudi are "at the cusp of a deal"*, 24/09/2023, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2023/09/24/america-israel-and-saudi-are-at-the-cusp-of-a-deal> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *Binyamin Netanyahu has lost his aura of invincibility*, 27/03/2023, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2023/03/27/binyamin-netanyahu-has-lost-his-aura-of-invincibility> [geraadpleegd op 27/03/2023]

The Economist, *Can the Palestinian Authority be beefed up?*, 25/01/2024, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/01/25/can-the-palestinian-authority-be-beefed-up> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *Fear and goading in the West Bank*, 15/11/2023, <https://www.economist.com/1843/2023/11/15/fear-and-goading-in-the-west-bank> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *Hamass's attack was the bloodiest in Israel's history*, 12/10/2023, <https://www.economist.com/briefing/2023/10/12/hamass-attack-was-the-bloodiest-in-israels-history> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *Israel has yet to destroy even half of Gaza's tunnels*, 11/01/2024, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/01/11/israel-has-yet-to-destroy-even-half-of-gazas-tunnels> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *Israel is strangling the West Bank's economy*, 07/12/2023, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2023/12/07/israel-is-strangling-the-west-banks-economy> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *Israel's government is still in a bind*, 30/03/2023, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2023/03/30/israels-government-is-still-in-a-bind> [geraadpleegd op 30/03/2023]

The Economist, *Israel's new government will test the ties with Arab states*, 03/01/2023, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2023/01/03/israels-new-government-will-test-the-ties-with-arab-states> [geraadpleegd op 10/03/2023]

The Economist, *Just how bad is it in Gaza?*, 10/01/2024, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/01/10/just-how-bad-is-it-in-gaza> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Economist, *The ageing, ailing Palestinian leader does not do much governing*, 23/08/2022, <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2022/08/23/the-ageing-ailing-palestinian-leader-does-not-do-much-governing> [geraadpleegd op 12/01/2023]

The Guardian, *'All men 16 years and above, raise your hands': how al-Shifa raid unfolded*, 15/11/2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/nov/15/all-men-16-years-and-above-raise-your-hands-how-al-shifa-raid-unfolded> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Guardian, *Extreme-right Israeli minister visits al-Aqsa mosque compound*, 03/01/2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/jan/03/extreme-right-israel-minister-itamar-ben-gvir-visits-al-aqsa-mosque-compound> [geraadpleegd op 10/03/2023]

The Guardian, *Hamass regroups in northern Gaza to prepare new offensive*, 30/01/2024, <https://www.theguardian.com/world/2024/jan/30/hamas-returns-northern-gaza-new-offensive> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Guardian, *Israel shows 'chilling' intent to commit genocide in Gaza, South Africa tells UN court*, 11/01/2024, <https://www.theguardian.com/law/2024/jan/11/south-africa-accuses-israel-of-genocide-gaza-the-hague-international-court-of-justice> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Guardian, *Israeli forces launch helicopter raid on Jenin in occupied West Bank*, 19/06/2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/jun/19/sraeli-forces-helicopter-raid-jenin-west-bank-palestinians-killed> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Guardian, *Israelis forces raid offices of six Palestinian human rights groups*, 18/08/2022, <https://www.theguardian.com/world/2022/aug/18/israeli-forces-raid-palestinian-human-rights-groups-offices> [geraadpleegd op 08/03/2023]

The Guardian, *It's just like the intifada: Palestinians reel from Israel's raid on Jenin*, 05/07/2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/jul/05/palestinians-reel-israel-raid-on-jenin> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Guardian, *Netanyahu sets up emergency Israeli unity government and war cabinet*, 12/10/2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/11/netanyahu-sets-up-emergency-israeli-unity-government-and-war-cabinet> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The Guardian, *What are the Israeli protests about and what happens next?*, 27/03/2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/mar/27/what-are-the-israeli-protests-about-and-what-happens-next> [geraadpleegd op 27/03/2023]

The New Humanitarian, *Expanding Israeli assault grinds Gaza aid efforts to a halt*, 06/12/2023, <https://www.thenewhumanitarian.org/news/2023/12/06/expanding-israeli-assault-grinds-gaza-aid-efforts-halt> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *'We Are Not Very Far From an Explosion'*, 31/01/2024, <https://www.nytimes.com/2024/01/31/magazine/west-bank-palestinians-settlers.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *3-Day Israeli Raid in Jenin Kills at Least 12, West Bank Officials Say*, 14/12/2023, <https://www.nytimes.com/2023/12/14/world/middleeast/israel-west-bank-jenin-raid.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *After 4 Months of War, Biden and Netanyahu Are on Different Timetables*, 27/02/2024, <https://www.nytimes.com/2024/02/27/us/politics/biden-netanyahu-israel-gaza.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *As Fighting Intensifies in Southern Gaza, Palestinians Flee Hospital Refuge*, 17/01/2024, <https://www.nytimes.com/2024/01/17/world/middleeast/israel-amas-gaza-hospital.html?searchResultPosition=11> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *As Netanyahu nears victory, Israel's extremist parties celebrate*, 02/11/2022, <https://www.nytimes.com/2022/11/02/world/middleeast/israel-election-netanyahu.html> [geraadpleegd op 09/03/2023]

The New York Times, *Biden Warns Israel It Is 'Losing Support' Over War*, 12/12/2023, <https://www.nytimes.com/2023/12/12/world/middleeast/biden-israel-netanyahu-gaza.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Brief rocket fire disrupts Gaza cease-fire. How long can the truce last?*, 14/05/2023, <https://www.nytimes.com/2023/05/14/world/middleeast/israel-gaza-fighting-cess-fire.html?searchResultPosition=1> [geraadpleegd op 10/01/2024]

The New York Times, *Defying Unrest, Israel Adopts Law Weakening Supreme Court*, 24/07/2023, <https://www.nytimes.com/2023/07/24/world/middleeast/israel-judiciary-reasonableness-netanyahu.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Far right's rise in Israel driven by anxiety and fear*, 03/11/2022, <https://www.nytimes.com/2022/11/05/world/middleeast/israel-election-far-right.html> [geraadpleegd op 09/03/2023]

The New York Times, *Freed Palestinians Were Mostly Young and Not Convicted of Crimes*, 01/12/2023, <https://www.nytimes.com/2023/12/01/world/middleeast/palestinian-prisoners-released-gaza.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Gazans in Rafah wonder where else there is to go*, 10/02/2024, <https://www.nytimes.com/live/2024/02/10/world/israel-hamas-war-gaza-news?searchResultPosition=3#gazans-in-rafah-wonder-were-else-there-is-to-go> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *How a Campaign of Extremist Violence Is Pushing the West Bank to the Brink*, 02/11/2023, <https://www.nytimes.com/2023/11/02/world/middleeast/west-bank-palestinians-israel-settlers.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *In reversal, Israel's new government engages with Palestinian Authority*, 30/09/2021, <https://www.nytimes.com/2021/09/25/world/middleeast/israel-palestinians-abbas-bennett.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *In the West Bank, Palestinians struggle to adjust to a new reality*, 02/02/2024, <https://www.nytimes.com/2024/02/02/world/middleeast/west-bank-palestine-israel.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israel accuses 6 Palestinian rights groups of terrorism*, 22/10/2021, <https://www.nytimes.com/2021/10/22/world/middleeast/israel-palestinian-rights-groups.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israel Launches Biggest Air Attack on West Bank in Nearly Two Decades*, 03/07/2023, <https://www.nytimes.com/2023/07/02/world/middleeast/israel-west-bank-jenin.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israel Raids West Bank Hospital as Clashes Erupt With Hamas in Northern Gaza*, 30/01/2024, <https://www.nytimes.com/2024/01/30/world/middleeast/israel-hamas-gaza-west-bank.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israel Resumes Offensive in Gaza Strip After Truce With Hamas Ends*, 01/12/2023, <https://www.nytimes.com/2023/12/01/world/middleeast/01gaza-israel-fighting-resumes.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israel Seizes Gaza Hospital That Became Symbol of the War Itself*, 15/11/2023, <https://www.nytimes.com/2023/11/15/world/middleeast/al-shifa-hospital-israel.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israel's High Court Says It Will Review Netanyahu's Judicial Overhaul*, 26/07/2023, <https://www.nytimes.com/2023/07/26/world/middleeast/israel-supreme-court-judicial-overhaul-netanyahu.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israel's Major Incursion in the West Bank Is Over. Did It Solve Anything?*, 05/07/2023, <https://www.nytimes.com/2023/07/05/world/middleeast/israel-military-jenin-palestinians.html?searchResultPosition=7> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israel's Strikes on Gaza Are Some of the Most Intense This Century*, 25/10/2023, <https://www.nytimes.com/2023/10/25/world/middleeast/israel-gaza-airstrikes.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Israeli Invasion Plans Target Gaza City and Hamas Leadership*, 14/10/2023, <https://www.nytimes.com/2023/10/14/world/middleeast/israel-gaza-invasion.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Jenin Has a Long Legacy as a Bastion of Palestinian Armed Struggle*, 04/04/2023, <https://www.nytimes.com/2023/07/04/world/middleeast/jenin-history-west-bank.html?searchResultPosition=4> [geraadpleegd op 05/02/2024]

The New York Times, *Netanyahu delays plan to overhaul top court*, 27/03/2023, <https://www.nytimes.com/live/2023/03/27/world/israel-protests-netanyahu> [geraadpleegd op 05/02/2024]

- The New York Times, *Palestinian Gunmen Kill 4 Israeli Civilians in Occupied West Bank*, 20/06/2023, <https://www.nytimes.com/2023/06/20/world/middleeast/israelis-attacked-west-bank.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- The New York Times, *Palestinian vote delayed, prolonging split for West Bank and Gaza*, 29/04/2021, <https://www.nytimes.com/2021/04/29/world/middleeast/palestinian-vote-delayed.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- The New York Times, *Questions still surround the convoy disaster as clamor grows for ceasefire*, 01/03/2024, <https://www.nytimes.com/live/2024/03/01/world/israel-hamas-war-gaza-news#macron-calls-for-a-cease-fire-after-scores-die-in-rush-for-food-in-gaza> [geraadpleegd op 01/03/2024]
- The New York Times, *Revenge attacks after killing of Israeli settlers leave West Bank in turmoil*, 27/02/2023, <https://www.nytimes.com/2023/02/27/world/middleeast/israel-palestinians-west-bank.html> [geraadpleegd op 09/03/2023]
- The New York Times, *The U.S. Strikes More Houthi Sites in Yemen*, 19/01/2024, <https://www.nytimes.com/2024/01/19/world/middleeast/israel-hamas-yemen-usa-houthi.html?searchResultPosition=2> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- The New York Times, *What We Know About the War Between Israel and Hamas*, 20/11/2023, <https://www.nytimes.com/article/israel-gaza-hamas-what-we-know.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- The New York Times, *Who are the Houthis and Why Is the U.S. Attacking Them?*, 11/01/2024, <https://www.nytimes.com/2024/01/11/world/middleeast/houthi-yemen-red-sea-attacks.html?searchResultPosition=29> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- The New York Times, *With Israeli raids on the West Bank, 'There's no such thing as sleeping at night'*, 24/12/2023, <https://www.nytimes.com/2023/12/24/world/middleeast/israel-gaza-war-west-bank-jenin.html> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- The Times of Israel, *5 Palestinians dead, 8 IDF troops hurt in Jenin battle; Apache carries out airstrikes*, 19/06/2023, <https://www.timesofisrael.com/palestinian-killed-as-heavy-clashes-erupt-during-idf-raid-in-jenin/> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- The Times of Israël, *L'AP serait intéressée par un rétablissement de la coordination sécuritaire*, 04/09/2020, <https://fr.timesofisrael.com/lap-serait-interessee-par-un-retablissement-de-la-coordination-securitaire/> [geraadpleegd op 12/01/2023]
- The Washington Institute for Near East Policy, *Jewish extremist violence in the West Bank could trigger a second front*, 16/11/2023, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/jewish-extremist-violence-west-bank-could-trigger-second-front#:~:text=Jewish%20Extremist%20Violence%20in%20the%20West%20Bank%20Could%20Trigger%20a%20Second%20Front,-by%20Neomi%20Neumann&text=Neomi%20Neumann%20is%20a%20visiting,the%20Ministry%20of%20Foreign%20Affairs.> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- United Nations (UN) - Human Rights Council, *Human rights situation in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and the obligation to ensure accountability and justice; Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights [A/HRC/52/75]*, 13/02/2023, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/human-rights-situation-occupied-palestinian-territory-including-east-jerusalem-and-obligation-ensure-accountability-and-justice-report-united-nations-high-commissioner-human-rights-ahrc5275-advance-edited-version> [geraadpleegd op 13/03/2023]
- United Nations (UN) - Security Council, *Implementation of Security Council resolution 2334 (2016); Report of the Secretary-General [S/2023/988]*, 14/12/2023, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2103048/N2340797.pdf> [geraadpleegd op 05/02/2024]
- United Nations (UN), *Famine Imminent in Gaza, Humanitarian Officials Tell Security Council, Calling for Immediate Ceasefire*, 27/02/2024, <https://press.un.org/en/2024/sc15604.doc.htm> [geraadpleegd op 05/03/2024]

United Nations (UN), *Israel's occupation of Palestinian Territory is 'apartheid': UN rights expert*, 25/03/2022, <https://news.un.org/en/story/2022/03/1114702> [geraadpleegd op 06/04/2023]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Fact sheet: The humanitarian impact of twenty years of the barrier*, 30/12/2022, https://www.ochaopt.org/sites/default/files/Barrier_Factsheet_Dec2022.pdf [geraadpleegd op 31/03/2023]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #110*, 04/02/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-110> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #123*, 21/02/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-123> [geraadpleegd op 05/03/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #125*, 23/02/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-125> [geraadpleegd op 05/03/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #4*, 11/10/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-5> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #47*, 22/11/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-47> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #51*, 26/11/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-51> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #53*, 28/11/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-53> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #54*, 29/11/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-54> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #67*, 12/12/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-67> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #78*, 27/12/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-78> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #80*, 29/12/2023, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-80#:~:text=So%20far%2C%20since%20the%20beginning,than%20those%20reported%20in%202022> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #82*, 02/01/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-82> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #86*, 07/01/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-86> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #87*, 08/01/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-87> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #95*, 17/01/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-95> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #63*, 08/12/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-63> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #69*, 14/12/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-69> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #92*, 14/01/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-92> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #28*, 03/11/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-28> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel | Flash Update #39*, 14/11/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-39> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Data on demolition and displacement in the West Bank*, s.d., <https://www.ochaopt.org/data/demolition> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza strip and Israel | Flash Update #13*, 19/10/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-13> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza strip and Israel | Flash Update #106*, 30/01/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-106> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza strip and Israel | Flash Update #113*, 07/02/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-113> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza strip and Israel | Flash Update #3*, 09/10/2023, <https://www.ochaopt.org/content/escalation-gaza-strip-and-israel-flash-update-3> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza strip and Israel | Flash Update #2*, 08/10/2023, <https://www.ochaopt.org/content/escalation-gaza-strip-and-israel-flash-update-2> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza strip and Israel | Flash Update #102*, 25/01/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-102> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza strip and Israel | Flash Update #66*, 11/12/2023, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-66> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Interactive map*, s.d, <https://www.ochaopt.org/maps> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *UN has documented 645 Israeli movement obstacles within the West Bank*, 25/08/2023, <https://www.ochaopt.org/content/un-has-documented-645-israeli-movement-obstacles-within-west-bank> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 16- 29 May 2023*, 02/06/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/16-29-may-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 2 – 15 May 2023*, 19/05/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/2-15-may-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 25 July – 7 August, 2023*, 11/08/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/25-july-7-august-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023*, 20/04/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 13 June – 4 July 2023*, 08/07/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/13-june-4-july-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 5 – 24 July, 2023*, 29/07/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/5-24-july-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 8- 21 August 2023*, 28/08/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/8-21-august-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 5 - 18 September 2023*, 26/09/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/5-18-september-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 25 July – 7 August, 2023*, 11/08/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/25-july-7-august-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 28 March – 17 April 2023*, 20/04/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-march-17-april-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 18 April – 1 May 2023*, 05/05/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/18-april-1-may-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 22 August – 4 September 2023*, 11/09/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/22-august-4-september-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 14 - 27 March 2023*, 31/03/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/14-27-march-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 28 February – 13 March 2023*, 19/03/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/28-february-13-march-2023> [geraadpleegd op 20/03/2023]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 31 January – 13 February 2023*, 21/02/2023, <https://www.ochaopt.org/poc/31-january-13-february-2023> [geraadpleegd op 20/03/2023]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Protection of Civilians Report | 10 - 30 January 2023*, 03/02/2023, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/occupied-palestinian-territory-protection-civilians-report-10-30-january-2023> [geraadpleegd op 05/02/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Hostilities in the Gaza Strip and Israel –reported impact | Day 157*, 12/03/2024, <https://www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-reported-impact-day-157> [geraadpleegd op 13/03/2024]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - Occupied Palestinian Territory (OCHA-oPt), *Data on casualties*, s.d., <https://www.ochaopt.org/data/casualties> [geraadpleegd op 29/02/2024]

US Department of State (USDOS), *2022 Country Report on Human Rights Practices: Israel, West Bank and Gaza - West Bank and Gaza*, 20/03/2023, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/03/415610_WEST-BANK-AND-GAZA-2022-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf [geraadpleegd op 28/03/2023]

World Bank, *Note on the impacts of the conflict in the Middle East on the Palestinian economy*, 02/2024, <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/db985000fa4b7237616dbca501d674dc-0280012024/original/PalestinianEconomicNote-Feb2024-Final.pdf> [geraadpleegd op 05/03/2024]